

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor

ZSIDÓ HETILAP

Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Az örökös éjszakája...

Irtá: Dr KLEIN MIKSA, CLUJ

Évezredek óta, tavasz első napjaiban ünnepezzük a felszabadulás ünnepét. A kovásztalan kenyér, a keserű gyökér: megannyi szimbólum. Nincs nép a világon, amely úgy tudna emlékezni, mint mi zsidók. És nem „emlékezés” a multra, hanem valóságos újabb átélése a multnak. S valóban úgy is van: hiszen nem is évezredekkel ezelőtt történt a fáraói tragédia, hanem — amint az írás mondja — mi magunk is részesei vagyunk annak a történelmi tragédiának, amely „akkor” kezdődött és kisebb-nagyobb intervallummal: még ma is tart.

Nehéz szívpel ülünk le a széder-asztalhoz. De nem is csoda! Hiszen a hétköznapok gondjai felőrlik a családfenntartó idegeit. S amikor asztala körül helyetfoglaló gyermekeit nézi, fájó szívpel kell lássa, hogy azoknak homlokát is felhő árnyékolja. Mert az új generáció sorsa talán még bizonytalanabb, mint a miénk. Vajjon milyen pálya áll még nyitva előttük? Hogyan fogják megérteni tudni a létért való küzdelmet, amikor egyre szűkebb lesz a tér, melyet úgy ahogy szabadon hagynak számára. Új írott és még inkább régen meglévő irattal törvények egész légiója gördít akadályt a feltörő zsidó ifjúság elé. Mindenfelé a „zárt szam” pallosa lebeg az ifjúság élniakarása felett és ez az új beavatkozás legegységibb életünkbe valóssággal azt a fáraói elvet kívánja szolgálni, amely annak idején minden ujszülöttet a Nilusba akart fojtani. De ma nincs kegyelem, még a többi szülötteknek sem, sőt leányaink elé is hatalmas akadályok gördülnek, amikor kenyeret akarnak keresni, mert a ma embere szigorubb és kimélelenebb tud lenni, mint az egyiptomi rabszolgaságot inauguráló fáraói koncepció.

Gondoktól gyötörtén ülünk le a széder-asztalhoz ez évben is és a Hagada elbeszélései egyre melegebb érzéssel öntik el lelkünket, mert bölcseségre, türesemre és szenvedésre tanítanak bennünket. Amint türtek és szenvedtek őseink is évezredekkel ezelőtt és évezredekben át, a mult minden időszakában. Millió és millió testvérünk lett már áldozata a történelem folyamán az emberi gyűlöletnek és butaságnak. Óh, micsoda vérgőzös, mártíriumos történelmünk is van nekünk zsidóknak! De nem csupán a mult, hanem a jelen is teliben fájdalommal, szenvedéssel és mártírimummal.

Nem-e a napokban temették az új arab hulgánizmus szerencsétlen áldozatait Palesztinában? És a lengyel nép egyrésztének nem-e a gyűlölet lett egyik népi eszköze és eszménye? Vagy a germánok Európa kellős közepén nem-e a fékezhetetlen gyűlöletet hirdelik? Minden hazug vádaskodás rajtunk vezet le, a tömeg szenvedélyeit és micsoda csodákodása az életnek, a világnak, a multnak és jelennek, — sőt nyugodtan mondhatjuk — a jövőnek is: hogy élünk és léteünk!

Nem pusztulunk ell! Ellenben évről-évre áhítatos lélekkel üljük körül Pészach estein a

Üzenet a szabadság ünnepére

A „Népünk” számára irtá:

Dr I. J. Niemirower grandrabbi, szenátor

Az egyiptomi kiszabadulás óta, de még azelőtt is, a zsidó élniakarás legfőbb ismérve az volt, hogy idomulni tudott a korok követelte adottságokhoz. A létért való harc kétirányu volt. Vagy szellemiakkal harcolt, vagy testi erővel. Az első nagy lázadása az egyiptomi rabszolgaságból való menekülés volt. Nem bírta akkor sem az elnyomást, nem bírta azt, hogy testileg, lelkileg megnyomorítsák.

Most, amikor újra a zsidó szabadulás ünnepét üljük, szimbolikusan szép és magasztos tavaszzeleji ünnepünket, emlékezzünk őseink harcosaira és azokra, amikor a fegyvert a szellem tárházából vették. A rómaiak ellen fegyverrel és szellemmel hadakoztak. Rabbi Jochanan ben Zakkai Javnéval mentette meg a zsidó nép fennmaradását. Bar Kochba lázadása a zsidó testi erőnek, a kardnak juttatott szerepet. A középkorban Rambam ismerte fel a kor parancsát és azóta is mindig a szellem erejével küzdött a zsidóság fennmaradásáért és a szabadság eszméjéért.

Napjaink nem engedik meg, hogy csak testi erővel védjük magunkat, de azt sem, hogy csupán szellemiakkal küzdjünk létünkért. Úgy érezzük, hogy ennek a generációnak ereje végső megfeszítésével kell küzdenie azért, hogy ne tűnjön le a történelem színpadáról, amelyen mindenkor a legtragikusabb szerepet kellett játszania az elnyomó erőkkel szemben. Ma teljes felkészültséggel kell felvenni a harcot Palesztinában és a gáluti országokban is, hogy újabb korszakokra maradéktalanul tovább tudjuk adni az eljövendő generációknak mindazt a kincset, amelyet őseinktől kaptunk.

Fájdalommal látom, hogy mennyire vergődik zsidóságunk, míg a tőlünk keletre levő államban a vallásellenes szélsőség elin kell küzdjön fennmaradásáért, addig Európa többi részén a szélső jobboldali extrém reakció zsidópusztító törekvéseit kell ellensúlyozza.

A szabadság ünnepén, ezen a mélyesen hozzánk könt és szeretettel ápoltt ünnepünkön üzenem zsidó testvéreimnek a Ká pátokon tulra, hogy ne csüggedjenek, járjanak emelt fővel és bizzanak abban, hogy elkövetkezik az a korszak is, amikor nem a gyűlölet lesz uralkodó plánétája az emberiség komor egének. Bizzunk abban, hogy még boldog örömujjongással fogjuk ünnepelni a legszebb szabadságünnepet, a mi pészachunkat. Higgyünk abban, hogy újra eljő az a bné bráki szédereste, amelyet Róma korbán ünnepelték, amikor szintén hurkot fontak az emberi gondolatra. Volt Faraó és létezett Titus és Vespazianus! Akkor is volt numerus clausus — és akkor is megvirradt a zsidó nép napja. Istenünk akkor is megvátotta népét és higgyünk abban, hogy a bné bráki éjszaka véget fog érni.

Ma testi erővel és szellemiakkal egyaránt kell küzdenünk. Palesztina szent földjén támadtak új csodák és most, amikor újra fegyvert kell fogjanak azok védelmére, azt izenik a mi fiaink a gálutnak, hogy pirkad már a hajnal keleten és jönni fog az új, a lelkes, öntudatos, szabadságban élő ifjúságunk és odakiáltja a diaszpóra nyomora alatt roskadó zsidóságnak:

Rabbotaj, higia zeman kriasz s'ma...

széder-asztalt, amelyen létünk kovásztalan kenyere, jelenünk keserű gyökere és életünk áldozatot követelő szimbóluma lelkünkbe idézi a mi szépséges, dicsőséges, keserves multunkat.

Nem tört meg bennünket a gyűlölet vihar! És nem is fog tudni erőt venni rajtunk mindaddig, amíg mi zsidók hűségesek maradjunk vallásunkhoz, tradícióinkhoz és ahoz a zsidó géniuszhoz, amely ott él lelkünkben lobogva, égve és sarkal bennünket arra, hogy szolgáljuk az egész emberiség javát. Szent hitvatásunk e földön, hogy még szenvedéseink árán is hirdessük a zsidó etikát, a kötábla erkölcsi parancsait, az emberek jogegyenlőségét és az eljövendő új, megértőbb világ eljövételét.

Hinnünk kell az új eljövendő jobb világban, amikor nem fog tombolni a gyűlölet és a jog, az igazság és szeretet eszméi fogják uralni a népeket.

Lél simürim... az örökös éjszakája a mi széder-esténk, örökös felettünk az. Aki irányítja történelmünket és jövendők kétségeit is megkönnyíti számunkra. Hinnünk kell abban, hogy jövendők még sem olyan kilátástalan, mert hiszen itt van a „lél simürim”, az örökös éjszakája, amely éltünk reménye és tündöklő napja. S mert erős a hitünk és tö-

Dr I. J. Niemirower grandrabbi, szenátor

retlen az akaratunk, ezért hirdetjük és valljuk Pészach estéjén; hogy ime itt van a szabadság ünnepe, itt van a természet ujjáébredése és talán-talán megolvad az a jégkéreg is, amely annyira megfagyasztja embertársaink szívét is.

Nincsen ma harag bennünk még ellensé-

geinkkel szemben sem és kiegyensúlyozott lélekkel kell hívjunk minden testvérünket terített asztalunkhoz: kol dichfin jészé vőjéhol... aki éhezik, egyék velünk, s hallelujazza velünk együtt, hogy az „örködés éjszakáján” higgyünk, bizzunk a zsidóság örök létében és boldogabb jövőjében...

Végre!

Kormányengedéllyel mozgósítani fogják Palesztina zsidó férfilakosságát — az arab terroristák ellen

Jeruzsálem. Korszakos fordulat előtt áll a palesztinai helyzet. Amit a zsidóság hónapok óta kért és követelt, most végre a megvalósulás felé halad. A palesztinai kormány engedélyezte a zsidó önvédelem megszervezését. Ezentúl a zsidóság felfegyverzett osztagai, eselleg ezredei fognak szembeszállni az arab terroristákkal. S ami nem sikerült az angol tankoknak és repülőknél és skót gyalogosoknak, azt megvalósítja majd a zsidó lelkeség, amikor vérrel és könnyel annyit áztatott földjét kell megvédje a támadások elől.

A kormány megengedte az önkéntes toborzást a kolóniák védelmére. Felnyitják a kolóniák lepecsételt fegyveres ládáit. Mozdó-

sítani fogják a fegyverképes zsidó férfilakosságot. Minden előkészület megtörtént a zsidó önvédelem fegyveres megszervezésére és az önkéntes zsidó csapatok rövidesen a veszélyeztetett északi kolóniákra mennek.

A jisuv vezetői elhatározták azt is, hogy nagyszabású pénzgyűjtést indítanak be a zsidó önvédelem költségeinek fedezésére. Egyidejűleg elhatározták azt is, hogy nagy politikai tüntetést rendeznek a kormány ellen, amely valószínűleg egy tüntető sztrájkban fog megnyilvánulni. A végső döntést a Waad Leumira bízták, viszont a Waad Leumi tekintetben a Jewish Agencyvel fog megállapodni.

Keletgalícia nászí-ja

Schreiber Dávid, drohobici nagyiparos, volt táborig rabbi vezredes meghalt

Budapest. Futótüzként terjedt el péntek délután Budapesten, hogy meghalt Schreiber Dávid, akinek neve fogalom volt a magyarországi és utódállambeli zsidóság körében. Nevét ismerték Varsóban épen úgy, mint Lembergben, Bécsben épen úgy, mint Oradeán. A kulturortodoxia mintaképe volt. Az élet mindent megadott neki, amit egy zsidó várhat, csak rövid volt pályafutása, hiszen alig 59 éves volt, amikor kettétörte és elragadta a kérérlhetetlen halál.

Előkelő családból származott. De nem abban a sablonos értelemben, ahogy ezt a szót már a sok használattól elkoptatták. A zsidó tudományok európai híru mivelői voltak ősei, hiszen a Kszaf Szofer unokája volt, Schreiber J. L. fia. Drohobycban született, ebben a nagy petróleumiparáról ismert galíciai városkában. A zsidó tudás és mélyeséges valóságosság tradíció volt a családban. És ebben a szellemben nevelkedett Schreiber Dávid is. De mert az élet semmit sem tagadott meg tőle, anyagi javakban is bővelkedett, mert családjá birtokában volt olyan értékes terület, amely az aranyból is többet ér, mióta az olajforrások adják meg a modern gazdasági élet legértékesebb nyersanyagját. Ez adta meg az ő és családja anyagi biztos bázisát is.

A család tradicionális tekintélyére jellemző, hogy egész fiatalon, harminc évvel ezelőtt már a palesztinai kolle galíciai nászíjává választják meg, atyja utódként. Roakeach, rendkívül tekintélyes zsidó vezérférfiival vette fel annakidején e téren a versenyt. De tekintélye, tudása, származása és vagyonja predesztinálták erre a helyre.

A világháború alatt, nagy szerepet játszott, mint táborig lelkész. Magas katonai rangja volt és a legfelsőbb hadvezetőséghez volt beosztva. Ebben a minőségben rendkívül nagy szolgálatot tett annak a több, mint kétszáz ezer főnyi zsidó katonának, akik az osztrák-magyar hadseregben szolgáltak. Neki volt köszönhető, hogy sok helyen a katonák rituális élelmézését is megengedte a hadvezetőség, ő vitte keresztül, hogy táborig istentiszteleteket szerveztek és mindenfelé megadták a zsidó katonáknak mindazt, ami a hadvezetőségnek módjában állott.

Nagy szerepet játszott sok ország zsidó közéletében. Tisztelték a lengyelországi zsidóság körében és nagy tekintély volt a magyarországi zsidó közéletben. Rendkívül impozáns jelenség volt, kitünő szónok és rendkívül nagy tudású Talmud-chochom. Független anyagi helyzete megengedte, hogy tanulmányainak éljen, kutasson, tanuljon és a kora reggeli órák épen úgy a Talmud mellett találták, mint a késő éjszakai órák is. Reich Koppel zel. halála után felmerült a terv, hogy a budapesti orth. hitközség főrabbija lesz, de nem akarta lekötni magát egy stallumhoz.

Keserves és kínos betegség támadta meg körülbelül egy évvel ezelőtt. Élete azóta halódás volt. Többször megoperálták a budapesti szanatóriumokban, de az orvostudomány nem tudott segíteni rajta.

TEMETÉSE.

Utolsó akaratára az volt, hogy a taharot, a mikvéh-ben végezzék. Ennek a kérésnek a budapesti Chevra annál is inkább eleget tett,

mert az új temetőben erre a célra van egy mikvéh felépítve. Kérésének eleget is tettek és a taharot ott végezték el. Ezután a megboldogult anyja mellé temették el a legrégebb óbudai temetőbe.

Gyászbeszédet tartottak felette: bátyja, S. Schreiber, majd utána sógora: Schreiber Akiba bratislavai főrabbi, Süszman és Stejn budapesti rabbi, majd sógora Freudiger Abraham, a budapesti hitközség elnöke, végül a Galiciában lakó fia és másik fia, Schreiber Samu, aki Nyiregyházán lakik. Végül Schreiber N. főrabbi búcsuztatta.

Részvett a temetésen Ullman István is, az oradeai orth. hitközség elnöke, aki a megboldogultban apósát és nagybátyját gyászolja. Az oradeai orth. izr. hitközséget Gellner Gyula főgondnok képviselte.

Schreiber Dávid igazán kiváló, áldozatkész és nagy tudományú zsidó férfi, aki nemcsak népének, de a szentföldnek is szerelmese volt. Halála nagy vesztesége a zsidó köznevelésnek, amelyért fenkölt gondolkodással élt és emléket kegyelettel őrizi kiterjedt, előkelő családján kívül, a tradicionális zsidóság minden rétege.

Országos akció az ifjuság átrétegződése és chaluctelepek megteremtése érdekében

A Mizrachi ifjusági központi szervezetének Oradeára való áthelyezése, új interziv munka megindítását jelenti az ardeali cionista életben. Az ifjusági központi szervezet élénk tevékenységet kezd kifejtetni az oradeai Mizrachi helyi csoport munkájában is. Ennek köszönhető, hogy Oradeán interziv szervezeti élet van kifejlődőben.

A szervezeti adminisztrációnak a rendezvényi helyiségektől való szétválasztása még fokozza a munka lendületét. Amellett, hogy az ifjusági országos szervezet állandóan körleveleket, brosurákat és bulétiókat küld szét, ugyanakkor a Zakén Mizrachi helyicsoportjával kulturális, propagandarendezvényeket állít be állandóan programjába.

Az oradeai vezetőség egy hatalmas országos akció beindítására határozta el magát. A viszonyok sürgető nyomása folytán közös vezetőségi ülésen elhatározta, hogy a minden oldalon elhanyagolt zsidó ifjusági problémát felkarolja és átrétegződésének kérdését fogja állandóan felszínen tartani.

Országos akciót indít, hogy mennél több chaluctelep megteremtésével előkészítse az ifjuságot pozitív foglalkozású ágakban való elhelyezkedésre. A Mizrachi világszervezet 35 éves fennállásának jubileumi esztendője adja főként az impulzust, hogy a szervezet komoly célkitűzéseit a rendkívüli viszonyok diktálta időben megfelelően realizáltassanak.

A közös szervezet április 3-án, Achronsel Pészach délutánján fehérasztal mellett vendégeli meg Oradea zsidóságát, ahol jubileumi ünnepeken kívül először fogja megismertetni a nemzeti alapon álló vallásos zsidóság ardeali vezetősége azon irányelveket, amelyekkel a zsidó jövő megmentése érdekében a programját kibővítette.

Reméljük, hogy az ardeali zsidóság megértéssel fogja kísérni a Mizrachi akcióját és támogatni fogja munkájában.

— Eljegyzés. Rothbaum Margit (Arad) és Schönfeld Géza (Timisoara) jegyesek (Minden külön értesítés helyett.)

Irodáj teendőiben jártas, román, német, héber nyelvet periektül tudó intelligens nőtlen, fiatalember, kezdőfizetéssel elhelyezkedést nyerhet a „NÉPÜNK” kiadó vállalatában.

Nedves, esős évszakban szedik áldozataikat a járványos betegségek. Használja rendszeresen a kellemesen illatosított

SENLASLO (Szt. László)

fertőtlenítő toalett szappant, megvédi fertőzések ellen.

Vigyázzon, nehogy utánzatokkal kiszolgálják!

A Meyer lexikon

és az Irgalmasrendi papok

Nem ujság, mert ma már sokan észreveszik, hogy a nemzeti szocializmusnak a zsidók után következő „Második számú közellensége” a katolicizmus. Látják ezt sokan, de — sajnos — nem mindenki. Így többek között nem veszik észre azok a magyarországi és lengyelországi katolikus körök, amelyek örömprepsve értesülnek minden zsidóellenes intézkedésről, amelyet a Harmadik Birodalom fogatosít a zsidóság ellen. A katolikusok üldözése is szakadatlanul és teljes eréllyel folyik, ami legfőképpen abban kulminál, hogy kivesszik kezükből a közoktatást, elszakítják az egyháztól az ifjúságot és nevetségessé igyekeznek tenni a római egyház által szentnek tartott eszméket.

S ha valaki azt merné állítani, hogy ez is valami „zsidó kitalálás”, annak álljon bizonyítékul a Meyers Konversations lexikon legújabb kiadása, amely nem csupán a zsidókat hagyja ki egészen, vagy ha beírja, akkor „kommentárral” kíséri, hanem a katolikusok ellen is a legsértőbb támadást intézi. Példa erre az, amit az Irgalmasrendi papokról ír. Ez a rend ismert arról, hogy a legkaritatívabb emberbaráti célokat követi, az emberszeretet jegyében dolgozik, betegeket istápol és az elesetteket gyámolítja és mégis azt írja róla a lexikon: „arról ismert ez a rend, hogy súlyos szexuális kilengéseket követ el”. Távol áll tőlünk, semhogy egy katolikus rendet védelmezzünk. Gondoskodnak erről azok, akiket illet, amint-hogy a bécsi rend már peres eljárást tétett folyamatba a lexikon kiadója ellen. Csak azért jellemző ez, mert rávilágít arra, hogy mindenki ellen a rágalom keserű legyverével küzd a Harmadik Birodalom, aki nem az ő irányvonalát követi. Kompromittálni az egyházakat, gyaláznai a zsidókat, tagadni a szeretet tanait, megvetni a humanizmust, mégha azt az Irgalmasrend is gyakorolja. A Meyers lexikon valamikor a legmegbízhatóbb forrásmunka volt azok számára, akik a tudást helyezték mindenekelőle. Ma propaganda eszközzé zuhlott a nemzeti szocialista ideológia jó vagy rossz-voltából.

„Az ortodoxia karöltve jár el a kongresszusi zsidósággal...”

Dr Reiner Imre, a budapesti orth. Központi Iroda ülésén, mint az Iroda jogtanácsosa, részletes áttekintést nyújtott mindarról, ami a magyarországi ortodox zsidóságot érdekli és ami a legutóbbi évek munkáját ölelte fel és bizonyos irányban programot is adott az elkövetkező munkára. A magyarországi Központi Iroda eme méltóságú lefolyt üléséről lapunk más helyen emlékezünk meg. Itt csupán egyetlen mondatot ragadunk ki a részletes jelentésből. Azt mondta dr Reiner Imre: „Az ortodoxia az antiszemitizmus elleni harcban karöltve jár el a kongresszusi zsidósággal, hogy a közös eljárás nagyobb súlyával és erejével kísérelje meg a védekezést”. Ezután részletesen ismerteti is mindazt,

די פערדייליגטע טראדיציע.

דער זיס טוב פסח! שטאלץ פידלט זיך דער יוד אין די טעג. זיי און שטארק פערבונדען מיט דער נרויסקייט פון יצאת מצרים. שטאלץ איז איך די היופרי מיט אידע שפייזען צום סדר. זייל זיי וענען צופערייטעט מיט צערעס אונד דארום פשר אונד שמאקהאפט. מיט פרייד שטעלט זיע די שפייזען צום טיש. זייל זיע זייסע. דאס זיא וענען בערייטעט ווארדען מיט צערעס וועלכעס איזט ועדר נאדערהאפט. לייכט צום פערדייען אונד שטרענג כשר לתת הפסח.

צערעס

איזט א 100% ריינעס פפלאנצען-פעטט.

amit megtettek együttesen a magyarországi neológ zsidósággal.

Ez az, amiről írni kell. Kétségtelen, hogy bizonyos szempontból a legextrémebb különállást propagálja a magyarországi ortodoxia több, mint hetven esztendeje és ezért különös figyelmet érdemel az a kijelentés, hogy mégis együtt haladnak a neológival. Nem is egy izben dolgoztak együtt, hanem kifele, amikor vitális zsidó érdekei voltak vagy van szó, akkor azonnal együtt-haladnak. Mi a helyzet ezzel szemben nálunk Transylvániában? Az itteni ortodoxia talán sohasem lépett fel a többi szervekkel együtt, amikor a kormány felé, vagy más magasabb fórum előtt kellett zsidó érdekek védelmére kelni. Meg kell mondjuk őszintén, hogy mindig külön utakon haladt. Emelkezünk csak egyetlen egy dologra. Amikor egyöntetűen minden egyes fórum elutasította a redukált államsegély elfogadását, akkor jött az Iroda, az ardeali ort. Központi Iroda és ő elfogadta a baga'ell összeget. S ha kellett a kollektív erőmutatás, az Iroda utján képviselt zsidóság mindig visszavonult vagy opponált.

Most, hogy amúgy is választón van

az Iroda, mert hiszen újabb öt évre kell megejtse a választást, — mert a decemberi eredményt a miniszterium megsemmisítette, — most kellene erre vonatkozólag is dönteni, — olyan egyéniségekből kell majd összeállítani az új vezetőséget, akik nem haladnak el érzéketlenül a kollektív zsidó érdekek mellett és amikor rákerül a sor, akkor éppen úgy tudjanak együtt haladni a romániai többi, bármily pártáryalatu zsidósággal, amint ezt más országok zsidósága teszi. Ha a vallási kérdésekben vallott ortodox álláspont valóban „körülhá'árolást” igényel, ez még nem jelenti azt, amit teljesen extrém chassid körökben szoktak néha hangoztatni, hogy a „neológ” az nem is zsidó többé. Kol jisroel jés lochem chélek, laj-lom habo, minden zsidónak része van a tülvilági életben... minden zsidó — testvér és ezt nem szabad elfelednünk sem a jobb napokon, de még kevésbé akkor, amikor rossz napokat élünk és mindenfelé üldöznek, gyűlölnék bennünket, akár ortodox, akár kongresszusi, akár chassid, akár spanyol-zsidó, akár asszimiláns, akár irakkban járó modern-nébb neológok, akár strámlis chaszidról

van szó. Együtt kell haladjunk és etekintetben példát vehetünk a többi országok zsidóságától.

A „visszleszámitolás” nemzetisége

Ujabb rendelet jelent meg, amelyet a Banca Națională, azaz a jegybank adott ki. Nem tudjuk meddig mehetünk el a kritikában, ezért szordinósan kell kezeljük a kérdést. Miről is van szó? A körrendeletben, amelyet minden Banca Națională fiókhoz eljuttattak, azt kéri, hogy állítsák össze nemzetiség szerint azoknak neveit, akik a visszleszámitolás áldásaiban részesülnek. Akik nem ismerik a közgazdasági élet nyelvezetét, azoknak megmagyarázzuk ezt a következő szavakkal. A Banca Națională visszleszámitol váltókat, azaz pénzt ad olyan váltókra, amelyek neki „bonitás” szempontjából megtelevnek. Tehát, aki komoly közgazdasági tevékenységet fejt ki. Egy vállalat, egy gyár, egy nagy üzlet, egy bank. Eddig mindenhol a világon csak egy szempont volt az ilyen tranzakciónál döntő. Tisztességes-e az illető benyújtó és hogy van-e bázis arra, hogy egy ilyen leszámítolást igénybe vegyen. A hitleri totalitás volt az első, amely kimondta, hogy többre becsül egy szegény, de fajtisza rohamosztagost, (bár annak váltóját bizonyára nem fogadja el!) mint egy zsidó nagyipari vállalatot. Ez a szellem érkezett el most — valószínűleg — hozzánk. Ha a váltón egy gazdag és megbízható zsidó fog szerepelni, valószínűleg nem lesz kitért karokkal fogadva. Sőt, ha lehet, itt is numerosok fognak érvényesülni. Ez pedig igen enyhén szólva, teljesen antikommerciális. Mert egy nagybanknál nem lehet más irányadó, mint az, hogy méltó-e gazdasági szempontból a méltányos elbírálásra, igen, vagy nem? Sajnos, az előjelek után ítélve, ezentul más képen lesz. Már a váltókon is proskribált név hangzása lesz a mérvadó, hogy „zsidós”-e a név, vagy nem? Jaj a legyőzöttnek! — még egy visszleszámitolt tárca-váltón is.

— Irene Harand előadása Prágában a fajgyűlölet ellen. Prága. Irene Harand, a kiváló keresztény, antiszemita elleni elharcosnő legutóbb Prágában tartott rendkívül látogatott előadást a fajgyűlölet ellen. Feltűnő volt, hogy az előadáson számos német és cseh diák jelent meg, de a hallgatóság soraiban foglaltak helyet a német keresztényszocialista párt vezére, prof. Mayer-Harting, a cseh legionárius vezér, dr. Sychrava és még más politikai tényezők. Az előadónő elemezte a fajelmélet és nemzeti uszítás kultúraellenes természetét. Nincsenek alacsonyabb-értékű fajok — mondotta — és főként nem igaz, hogy éppen a zsidóság lenne alacsonyabbrendű, az a nép, amely eddig a Nobel-díjak 12 százalékát kapta meg. Ezerszer és ezerszer meg kell ismételnünk ez igazságokat, mert a tulajdonon még többször ismétlik a valótlanokat. Amerikában a 17. és 18. században ugyanolyan jelszavak alatt folyt a katolikus-üldözés, mint manapság a zsidók ellen folyik. A nemzetek és vallások együttműködése Európát megmenthette volna a diktatúrák átkos rendszerétől. A csehszlovák nemzet, amelynek nemcsak nagy ellenségei (Németország), hanem még nagyobb és még több barátja van világszerte, a nemzeti együttműködés érdekében igen sokat tehet. — Irene Harand beszédét szóról-szóra cseh nyelvre is lefordították, mely a közönség osztatlan tetszésével találkozott. Benes köztársasági elnök kihallgatáson fogadta a nagyívű előadónőt.

Mig nálunk Ardealban pártoskodás folytán széthull az orthodoxia, addig...

A magyarországi orthodoxia egységesen halad a neologióval magasabb zsidó érdekek védelmében

Mielőtt még referálnánk a magyarországi ortodox Központi Iroda napokban lezajlott gyűléséről, önkéntelenül is összehasonlítást kell tegyünk azzal, ami ott van — és ami itt nincs. Ott van egység, tekintély, kulturális nívó, egymás megbecsülése, „jogrend” és rendes jog, van bizalom és van anyagi bázis. Itt nálunk semmi sincs. Sem egység, sem tekintély, tisztelet, sem nívó, sem megbecsülés, sem rend, sem bizalom. Pedig a magyarországi orth. Irodának van olyan vallási alapon álló, vagy olyan nagytudományú és osztatlan bizalmat élvező rabbikara, mint az ardeali ortodoxiának. És ott nem tartják katasztrófának, hogy egy fiatal világi elnök, Kahán Frankl Samu üljön az elnöki székben és a rabbikorifeusok nyugodtan és békésen végighallgatják őt. Nem tartják katasztrófának, hogy egy dr. Reiner Imre jogtanácsos referáljon a világ zsidóságának helyzetéről és meg-hozza magyarul beszélnek és senki sem szól közbe, senki sem opponál nem parlamentáris formák között. Rend van és nyugalom, egy konstruktív Iroda mintaképe, melybe valóban tömörül a magyarországi ortodox zsidóság színe-java, összefogva a neolog zsidóság országos szervezetével, hogy egységesen képviselje a zsidóság érdekeit és amelynek így felfelé, kormánykörökben is osztatlan tekintélye van. A hivatalos körök is tudják, hogyha az Irodával tárgyalnak, akkor ezzel automa-ice az egész vallásos zsidósággal beszélnek. Kívánságukban, joggal hivatkozhatnak, hogy osztatlanul mögöttük áll a többszázezer főnyi ortodoxia, ha meg jogokat kérnek, vagy bármit, ami megilleti őket, akkor tudják és éreztetik, hogy nem üres frázis az, hogy mögöttük sorakozik az egész orthodoxia. Nálunk pedig, ahány tíz ember, annyi párt, annyi felé zakadozunk, nincs tekintély a hitközségekben, nincsen autoritás Bucurestiben a felsőbb fórumoknál. Feloszlások, comisia interimarek stb. és a hitközségi ügyekbe illetéktelenül való, illetékes beavatkozás: végleg megássák irját annak az intézménynek, amely ma Magyarországon fénykorát éli.

A GYÜLÉS LEFOLYÁSA.

Nemhiába irják a magyarországi ortodox apok, hogy: „a fegyelmelzottségnek, a felelősségérzetnek, a vallás szebb ügye iránti szeretetnek, az ortodox szervezet megszilárdítására irányuló komoly akarathoz szelleme lebegett azon a háromnapos összejövetelen, amely hat évre megadta a magyar ortodoxiának alkotmányos szerveit és megalapította a központi bizottságot.”

Megállapítható volt, hogy az orthodoxia élete lendülébe marad és hogy a felmerült kérdéseket a legnagyobb egyetértésben tárgyalták le, mert csak egy szempont uralkodott: „miképpen lehetne karöltve, egymást kiegészítve szolgálni zsidóságunkat.”

KAHÁN FRANKL SAMU ELNÖK MEGNYITÓ BESZÉDE:

Előbb méltatta Frankl Adolfnak, a megboldogult elnöknek hervadhatatlan érdemeit, amelyet 30 éven át kifejtett a zsidóság érdekében. Miután mélyen átértzett szavakkal emlékezett meg elődjéről, apósáról. Utána elparéntálta a központi bizottság időközben elhunyt rabbitagjait, így a mádi, váci, búdszentmihályi, földesi, vajai, paksi, kiskörösi, tisz-

berceli főrabikat, valamint annak világi tagjait, akik időközben elhunytak. Ezután megemlékezett a palesztinai eseményekről, az ortodox áldozatokról. Majd a szovjetben szynlódó hárommilliónyi zsidó sorsával foglalkozott, majd a magyarországi kaszás és egyéb kezes mozgalmakról mond el megfelelő elítélő szavakat.

DR. REINER IMRE IRODAI JOGTANÁCSOS.

referátumának egyes kitételei az összehasonlítás szempontjából is megérdemlik, hogy foglalkozzunk vele.

Referál arról, hogy 1932 óta a zsidó katonák rituális élelmezése érdekében a zsoldot kézhez fizetik, továbbá azoknak, akik egyházi pályára készülnek, szombaton nem kötelesek szolgálatot teljesíteni.

A premilitárok szombaton nem kötelesek gyakorlatozni, az állami és községi iskolákba járó gyermekek járhatnak szombat délelőttönként istentiszteletre. A kultuszadót az állami adók tíz százalékában akarták maximalni, amit sikerült az Irodának megakadályozni. Szó volt arról, hogy kábitás alá kell venni az állatok rituális metszés előtt, sikerült ezt megakadályozni. A vasárnapi munkaszünet kérdésében is sikerült több ízben megvédeni az ortodox álláspontot. Az Iroda munkaköre is kiszélesült és erre jellemző, hogy alig két hónap alatt ez évben több, mint ezer ügyiratot iktattak.

A hitközségi tisztviselők nyugdíjügye, a jesiva és Talmudtóra kérdése még mindig rendezésre vár. Megoldásra vár a Frankl Adolf elhunytával megüresedett főrendiházi képviselő megoldása is.

Részletesen kitért arra, hogy mennyire szenvednek a zsidó egzisztenciák a folytonos antiszemita jogfosztások miatt és mennyire megéreződik a szélsőséges agitáció a gazdasági élet minden vonalán.

Végül megválasztották a százas bizottságot, amely megalakulása után másnap ülést tartott. Ebbe beválasztották a magyarországi rabbikar csaknem valamennyi kiválóságát és a világi tagok közül is azokat, akik legjobb képviselői hitközségükben és országukban, a zsidó tradicionálisan ortodox eszményeknek.

Az ardeali orthodoxia, amely ma válságban van, okulhat, tanulhat a magyarországi orthodoxia Irodájának példás működéséből. Minden tekintetben! De nem csupán „az orthodoxia” tanulhat, hanem főleg annak vezetői, akik azt hiszik, ha folyton intrikák, elmentések nincsenek, akkor az Örökkévalónak nemtetsző cselekedetet viszünk végbe! Pedig éppen ellenkezőleg áll a dolog. Csak az jó és az a helyes, ha mindenkor a békének és megértésnek utját egyengetjük a zsidó közéletben, mert csakis így lehet konstruktív munkát és nagyszerű eredményeket elérni.

„FAVORIT” „ETERNA” és „VICTÓRIA” főzőedények. Alpacca evőeszközök, karnisok és vitrage rudak, petrol gázfőzőgépek Husvétig 10% engedménnyel

Stern József
Oradea, Piața Mihai Viteazul 2.
Hibás edények 1 kg. 75 Lei.

Nem tömegárut, hanem kizárólag **KATZ** legújabb divatu szöveteket árusítunk verhetetlen olcsó árban Posztóáruház

Hires halottak a pesti temetőben...

Az ötszáz évvel ezelőtt élt Don Abarbanel Izsák legutolsó leszármazottja egy pesti temetőben nyugszik

La Guardia new-yorki polgármester édesanyja a rákoskeresztúri temetőben van elföldelve.

ABARBANEL

1437 év elején született Don Abarbanel Izsák Lisszabonban. Ez a félezredes évforduló emlékeztetünkbe idézi a dicső spanyol korszak egyik legkimagaslóbb alakjának különös életét. Portugália pénzügyminisztere volt, de később száműzték és Toledoba telepszik le. Nemsokára a spanyol népek tesz nagy szolgálatokat. Akkor lépett spanyol földre, amikor Martínez Fernand „halál vagy keresztelkedés” jelszavát kiadta és Vincente Ferrer flagellánsai vak fanatizmussal hirdették a „szent gyűlöletet”, az inkvizíció pedig ezerszámra hurcolta máglyára a marannusokat.

Ebben az időben játszott kimagasló szerepet Don Jicchok Abarbanel. És ki hinné, ha nem láthatná saját szemével, hogy ez a szó, ez a név „Abarbanel”, egy budapesti temető sarkán is díszelg. A Magyar Államvasut egyik főfelügyelője volt Abarbanel Salamon, aki 74 évet élt és egyenes ágon leszármazottja volt don Abarbanelnek, a portugál-

spanyol idők miniszterének és egyik legkiválóbb zsidó korifeusának. Don Abarbanel sok hányattatás után 1508-ban 71 éves korában halt meg Velencében és Páduában temették el.

Abarbanel Salamonnak, az elhunyt leszármazottjának felesége még most is él Budapesten és a következőket mondja előkelő őseiről: Abarbanel Salamonnak nagyapja Eduard Abarbanel Posenből költözött Magyarországra. Az ősapja még Spanyolországban élt, késői utóda egy más állam vasúthálózatának volt a tisztviselője. Abarbanel Salamon utód nélkül halt meg. Fia egy világháborúban szerzett betegségben 25 éves korában halt meg. Így ez az ága a család-

nak kihalóban van s talán ez volt utolsó sarja a hires Abarbanel nemzetségnek, amely a zsidó történelem egyik dicső lapját foglalja el.

Ha az Abarbanel név nem marad meg másutt, csak a temetők sarkán, don Abarbanel Izsák műve örök időkre fog a zsidóság emlékeztetében.

LA GUARDIA ÉDESANYJA

Lapunk legutóbbi számaiban részletesen írtunk arról a beszédről, amelyet La Guardia new-yorki polgármester tartott, a hitlerizmus ellen és amely kisebbszerű diplomáciai konfliktust idézett elő a hatalmas USA és Németország között. Most derült ki, hogy La Guardia ereiben valóban folyik zsidó vér, mert anyja La Guardia Irén, a rákoskeresztúri zsidó temetőben van elföldelve és a pesti Szentegylet nemrég küldött egy marék földet édesanyja sírjáról a new-yorki polgármesternek.

La Guardia a német sajtó rendkívül vehemensen támadta, „zsidó szájhósnak, gangster vezérnek, nyomorult suhancnak” jellemezte. A „Völkischer Beobachter” azt követelte, hogy zárják tébolydába a new-yorki polgármestert.

Viszont La Guardia kitarított kijelentése mellett és azon nem hajlandó változtatni, még ha az egész német birodalom is felzúdul ellene. A német kormány különben szokásához híven, bosszút esküdtött La Guardia kijelentése miatt és mert a polgármestert nem zárhatja koncentrációs táborba és tébolydába sem csukathatja, a német zsidók áll bosszút. Az utóbbi időben számos gyűlést betiltottak és olyan represszáliákat léptettek életbe, amely még jobban elnyomja a németországi zsidókat.

La Guardia anyja a rákoskeresztúri zsidó temetőben alussza örök álmát. Ha apja olasz is volt, a vér sokszor valóban nem tagadja meg magát és La Guardia kijelentései nyomán a bojkottakció, amelyet az Egyesült

Mindennemű Rheumás

fájdalmaknál, köszvény, idegzsába és hasonló megbetegedéseknél a Togal-tabletták biztosan és gyorsan hatnak. Ha orvosok ezrei ajánlják e szert, Ön is bizalommal használhatja. Meglepően kedvező eredmények olyan esetekben is, mikor semmiféle más szer nem használt. Egy kísérlet meg fogja győzni! Kapható gyógyszerárakban és drogériákban 42, 14 és 3 tablettás csomagolásban.

Agorodenszki csoda

...Az a kis történet, ami itt következik, a háború előtt játszódott le, Szkolec nevű faluban, amely akkor osztrák területen feküdt, egészen az osztrák határ mellett. A határ egy kis folyó volt, amelynek egyik partjánál végződött a Monarchia, a másiknál kezdődött a cár végtelen, titokzatos birodalma.

I.

Szkolecban Peszach ünnepét tartották. Az előestén Reb Mendelnél, a hitközségi elnök házában gyűltek össze a kis hitközség tekintélyesebb tagjai.

Éjfél volt már, mire a Széder véget ért, de a házigazda még nem bocsátotta el a vendégeket.

— Maradjatok még. Az elmúlt éjjel álmot láttam. Azt álmodtam, hogy a híres, tudós Rabbi Herskovijs jött hozzám Gorodenszkből és azt mondta:

„Holnap éjszaka tarts készen a Láthatatlan Vendég részére töltött poharat. Tartsd készen asztalodat és ágyadat. Vendéget küldök hozzád”. Ez a vendég késik. De megjön. Valami történet Gorodenszkből. Hogy mi, azt megtudjuk ma éjszaka. A cár birodalma sötét, de a nagy Rabbi szava átvilágít a sötétben, át az éjszakán és nem hangzik hiába.

Ebben a pillanatban megzörrent az ablak. Mintha halkán kapart volna valaki. A házigazda felfigyelt:

— Hallottatok valamit?
— Nem hallottunk — válaszolták kórusban.
— Most... halljátok?... most megint kaparja valaki az ablakot. Ó lesz az. Menjetelek érte. Hozzatok be.

Ketten kimentek az uccára. Néhány pillanat múlva karjánál fogva támogattak be egy fiatalembert. Ruhája csupa rongy, csurom víz. Arca beesett. Szemei könnyörögve néztek az asztalfőre, ahol a házigazda ült. Odatámogatták hozzá. Az idegen összerogyott a lábainál. Az öreg lehajolt és az idegen fejére tette a kezét s így szólt:

— Gorodenszkből jössz, ugye?
— Tudjátok... már tudjátok? — lihegve rémülten az idegen.

A házigazda intésére ketten megfogták az idegen karját. A kályha mellé ültették. Levették róla a vizes rongyokat és száraz ruhát adtak rá. Valaki odavitte a láthatatlan vendég részére a töltött poharat és néhány csepp bort töltött a fiatalember ajkai közé. Az idegen arcán halvány pirosság futott szét. A szobában csend volt. Mindenki a házigazdára nézett, de ő intett: várni! A fiatalember reszkette ült a kályha mellett, azután egyszerre fuldokló zokogás rázta meg a testét. A vendégek szófianul vártak. Lassan csöndesedett a zokogás. Felemelte a fejét és a házigazdára nézett:

— Hozzát küldött a Rabbi?
— Hozzám küldött, fiam — felelte az öreg.
— Akkor... most két napja... éjjel... amikor a halálra készültem, eljött hozzám. Sápadt volt az arca és a szemci, mintha nagyon mesz-

sziről, nagyon sötétből néztek volna rám. És a hangja... a hangja úgy hallatszott, mintha a falon túlról jött volna. Azt mondta: „Menekülj Szkolecbe! Várnak!” És azután... a börtönöm ajtaja nyitva volt... és én futottam.

— Beszélj, fiam — mondta halkán a házigazda és intett a többieknek, hogy üljenek a kályha köré.

II.

— Gorodenszkből jövök. Valamikor... mikor is volt már?... nem tudom. A halál előtt össze folynak az évek... A nagy Rabbi tanítványa voltam. Megnősültem. Feleségem volt. Azután két kis gyermekem is. Azután... besoroztak. A nagy Rabbinak köszönhettem, hogy Gorodenszkből szolgálhattam. Kivételes, nagy kegy volt. Egyszer... a múlt héten... jöttek: a feleségem beteg lett. Agynak dőlt. Nem bírta a sok munkát. Helyettem is dolgozott. Ott maradt a két kis gyermekem. Apa nélkül. Anya nélkül. Irgalmas szomszédok gondjára hívva. Haza akartam menni. Nem engedtek. Csak egy órára. Nem! Pjotr Alexandrovics, a századosom... gyűlölt bennünket. Öten voltunk zsidók. Rettenetesen szenvedtünk. Könyörögtem: csak egy órára. Nevetett: „Ma éjszaka őrségre mész! Most katona vagy! Érted?! Takarodj!”

— Kitámolyogtam. Egész nap nem ettem és gyászoltam a nyomorult, védtelen életünket. Éjszaka a kaszárnya legtávolabbi sarkánál álltam őrt. Műitak az órák. Nem váltottak fel. Rettenetesen hideg volt. Könnyeim az arcomra fagytak. Hazagondoltam. És egyszerre csak... biztosan tu-

Allamok területén oly erősen kiépítettek, most mégjobban erőre kapott és a német-országi viszonyok ellen tüntető tömeg több mint háromszázezer főre szaporodott, amikor legutóbb a bojkottakció ügyében gyűlést hirdettek.

Ügylátszik, a rákoskereszturi zsidó te-

metőből küldött kis maréknyi föld mozgásba hozta egy kicsit a világ lelkiismeretét s mit is mondhatunk egyebet, mint Galileit idézzük, hogy „*addir si mouve*” „mégis mozog a föld” a temető maréknyi kis földje, a zsidó temető, amelyben La Guardia Irén nyugszik...

Egy életrevaló javaslat...

Függetlenítsék az egyházi biróságokat, a főbbik hatáskörétől

Nemrégiben az egyik ardeali nagy hitközséghez egy igen okos, életrevaló javaslatot nyújtottak be, amely egy kétségkívül nagyon fontos kérdésben óhajtaná megoldást, amely feltétlenül a zsidó közélet purifikálását volna hivatott megvalósítani.

Minden további magyarázás nélkül, itt adjuk a beadvány indoklását:

Vannak nagy és tekintélyes hitközségek, mint a bratislavai, amely mint az úskenáz hitközségek mintaképe, vagy a munkácsi, mint a chassid hitközségek mintaképe, egyaránt olyan beszéddel rendelkeznek, amelyek függetlenek a főbbiságtól. De e példától függetlenül is, hitközségünkben, tekintettel a napi teendők állandó szaporodására, amely a főbbi vallait terheli, túl is haladja munkabírását és ezért is joggal kérhetjük javaslatunk feltétlen elfogadását. De még tovább megyünk indokolásunkban, mert ezt a lépést rendkívül fontoságának tartjuk hitközségünk konszolidációja szempontjából.

Vallásunk, az igazi etika legmagasabbrendű kifejezője. Ha kialakulásában és további fejlődésében vannak is a korszellemhez mért és mai gondolkodásunkkal fel nem fogható normák, lényegileg célja az, hogy a zsidó egyént, valamint annak közületeit az erkölcsi tökély legmagasabb fokára emelje. A zsidó vallás nem ismer rendeket, osztályokat. A kohániták és leviták csak szervezeti funkcionáriusai voltak a zsidó államnak, de azért „*kadosim tihju*”, szentek legyetek parancsolata a nép minden tagjára vonatkozik. A „*kadosim*” szó, nem egy vallási mámorba való elmerülést jelent, hanem elhatározó készségérzetet követel a zsidó egyéntől és ezt követeli a zsidó közülettől is. „*Kadosim*”, szentnek lenni, zsidó szempontból nem egy negatívumot jelent. A közönséges és aljas cseleked-

etek kikerülése még nem avatják őt szentté, mert „*szent*” az, akiben a nemtelen, a rossz, az indulatból táplálkozó bosszu, az anyagiasság utáni telhetetlen vágy, a szenvedélyek féktelen ereje lefolytatta harcát és a végső győzelemben egy tiszta jellem kristályosodik ki benne, amelyben a jóság és nemesség lényének természetes kisugárzásává válik.

Ezt a fentebb kifejtett hivatást — sajnos — sem az egyedek, sem intézményeink nem fejtik ki és nem töltik be. De miért is követelhetnénk ezt vezetőinktől, amikor minden ténykedésünk kapcsolatos anyagi dolgokkal? Régi időkben a zsidó rabbi hosszú kabátja, a szegénységnek volt szerény takarója. A rabbi állás elfoglalása egyet jelentett a földi javakról való lemondással és kapcsolatot jelentett a zsidóság és az egész emberiség gondoljaival, bajaival, fájdalmaival. Sajnos, ma már ez nincs így. Ha zsidó húst akar enni, akkor túl magas büntető gabeliát kell fizessen, ha ügyesbajos dolgait a zsidó jog és törvény szerint akarja eligazítani, akkor rendkívül nagy anyagi megterhelést is magára kell vállaljon.

Miért van ez? Mert rabbijaink politikusok lettek, mert funkcionáriusaink fináncemberekké avanzsáltak, mert mindannyian lezüllöttünk az anyagiasság fertőjébe. Elég volt ebből! Esméljünk fel és rántsuk ki elsősorban vezetőinket ebből a fertőből és akkor talán mi is megmenekülünk.

Tervezetünk szerint úgy a főbbiságnak, mint a Beszédeknek olyan körülhatárolt jogokat engedélyezünk, amely már eleve kizár minden esélyt arra, hogy az anyagiak megszedítsék őket. Meg kell akadályozzuk annak lehetőségét, hogy funkciójuk a felektől való közvetlen pénzkövetelés jogai is legyenek, akkor izoláltuk őket min-

dom, hogy így volt... otthon voltam. Az asszony az ágyban feküdt. Tette forró a láztól. A két kis gyermek már aludt. És a szoba hideg volt. A tűz már régen kialudt a kályhában. Fát hoztam. Tűzet raktam. Egy pohár vizet töltöttem az asszony láztól cserpes ajkai közé. És betakartam a két kis gyermeket. Ott ültem az ágyuk mellett... és egyszerre... egyszerre rekedt nevetést hallottam. Felkaptam a fejem. Mi ez?... Ott álltam a kaszárnya falánál. A puskám a földön hevert. Závárja nyitva. Mi történt?... Ujra hallottam a rekedt nevetést és... néhány lépéssel odébb egy tiszt alakja imbolygott a ködös sötétségben. A töltényeim eltűntek. Mi lesz most? A legsúlyosabb vétség történt. Elaludtam az őrségen. Évekig tartó börlőnt kapok. Talán Szibériába küldenek. Sohasem látom viszont az asszonyt és a két gyermeket. Ekkor már jött az ellenőrző őrfőnök. De... mielőtt odaért volna... észrevettem, hogy valami hevert a földön. Valami fekete. Lehajoltam... és a hóban... néhány töltény volt. Felkaptam őket. Gyorsan. Mielőtt még ideérkeznek. Beesuszítottam a töltényeket a puskába. Bekapcsoltam a táskát. És... vártam. Pjotr Alexandrovics jött és még egy tiszt. A főhadnagy. Pjotr Alexandrovicsból dült a pálinkaszag. Megállt előttem. Megint az előbbi rekedt nevetést hallottam. Csipőre tette a két kezét és rámkialtott: „*Hé, zsidó!*” Merev vigyázzállásban vártam, hogy mi lesz? Pjotr Alexandrovics tovább kiabált: „*Nem tudom a jelszót! No, mi lesz? Kapd le azt a puskát és löj keresztül!*” A fő-

hadnagy csitította, arrébb akarta huzni, de a kapitány kitépte magát a kezéből és dühösen rámondott: „*Te disznó! Most háromig számolok. Ha addig nem lösz rám, akkor...*” és fenyegetőleg rázta a revolverét. A főhadnagyhoz pedig odaszólt: „*Kíváncsi vagyok, hogyan löz rám a disznó? Itt vannak a töltényei. Kiszedtem a puskájából, amíg aludt. „No, most...” — fordult felém. „Egy... kettő...” Mit tehettem volna? Szemeim előtt a revolver fenyegető szája. Előtte a megvadult, részeg ember. Biztos halál. Azután... magam sem tudom... gépiesen emeltem fel a puskát és... Pjotr Alexandrovics egyszerre csak ott feküdt előttem a földön.*

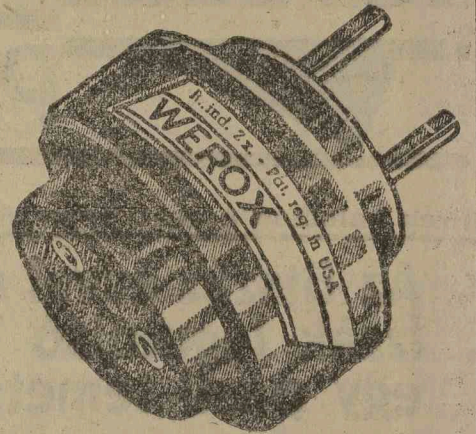
Az idegen reszketve elhallgatott, azután hal-kan tovább folytatta:

— Azután megbilincseltek. Hadbírósg elé kerültem. Nem volt egyetlen tanum sem. A főhadnagy hallgatott. Halálra ítélték. Egy napom volt csak. A feleségem beteg... a gyermekeim otthon... hideg szobában. És én a siralomházban mindig számoltam a perceket. Kint az örkő léptei dobbantak: egy... kettő... egy... kettő. Vártam a hajnalt. Nem tudom, mennyi idő telt el? Egyszerre csak... mintha hideg szél söpört volna végig a cellán. Megborzongtam. Az ajtó felé néztem... Nyitva volt. Egy hang azt suttogta: Menekülj! És egyszerre... biztosan tudom... láttam... ott állt a Rabbi. Intett felém. És én futottam. Két nap óta... Éjjel. És nappal az erdőben bujkáltam. Azután elértem a folyót... és most itt vagyok.

Ujdonság! Ujdonság!

Werox-áramszűrő
fontos kiegészítőrésze minden rádióknak.

1. Kiszűri a hálózati zörejeket.
2. Csökkenti az áramlogyasztást.
3. Óvja a lámpákat.

Gyári garancia. Nem kell szerelés. Minden rádió szaküzletben kapható: 240 lei.

den gyanútól is és máris magas piedesztálra emeltük őket, amely hivatáshoz méltó.

Javaslatunk kidolgozására egy bizottság ki-küldését javasoljuk, amely egyidejűleg a Központi Irodával is érintkezésbe kell lépjen, hogy határozatai összhangba legyenek a Sulchan Auruch idevonatkozó határozataival is.

A javaslat sorsa elé nemcsak az ardeali nagy hitközség közönsége, hanem az egész zsidó közönség kíváncsisággal tekint.

Ha Brasovba jön és jól akar étkezni, úgy okvetlenül keresse fel a Kahán orth. kóser vendéglőt, a Strada Voevod Mihai 13. et. II. szám alatt.

III.

Reb Mendel az asztalhoz lépett. Felnyitotta a Haggadát és fennhangon újra olvasni kezdte: „...és sanyargatta a Fáraó Izrael népét... de eljött az Ur anygala és tiz csapat zuditott Egyiptomra... és kivezette Mózes az ő népét a Fáraó házából, a rabszolgaság országából... és kettévált a tenger és az üldözők fölött összecsapta a hullámok...”

Csönd volt. Az idegen kimerülten elaludt. Reb Mendel intett. Két ember óvatosan felemelte a menekülőt és átvitte a szomszéd szobába. Lefektettek.

IV.

Gorodenszkben ezen az éjszakan két asszony beszélgetett:

— Te tudod, Marjusa, hogy nem vagyok babonás. De azt, ami velem történt, el kell mondanom neked. Két évvel ezelőtt, amikor a kis Fjodor halálos beteg volt, mindent megkíséreltünk, hogy megmentsük az életét. Orvos orvosnak adta a kilincset. Hiába. Amikor már a végső kérésbeesésbe kergetett bennünket a kicsi életért való viaskodás, valaki azt tanácsolta, hogy menjek el a városunkban élő híres rabbihoz. Talán ő segíthet. Te tudod, Marjusa, hogy férjem még akkor sem engedte volna meg ezt nekem. Mégis elmentem. Titokban. A rabbi meghallgatta a panaszomat. Rámnézett. Azután azt mondta: „*Menjen haza, Natasa Mihajlovna. A gyermek meg fog gyógyulni!*” Pénzt kínáltam neki. Sok pénzt. Nem fogadta el és csendesen azt

Szombat királynőjének fogadtatása...

Péntek este a bucuresti-i spanyol zsinagógában

A török szultánok megindító vendégszeretettel fogadták a keresztény országok zsidó menekültjeit. — Spanyol zsidó a legfelsőbb török államtanácsban. — Egységes és közös spanyol-zsidó rítus a Balkán-államokban. — Harc a bucuresti konzervatív és haladó spanyol zsidóság között. — Középkori cenzura a szefárd imakönyvekben. — Tulzsfolt templomi karzaton vesznek részt a bucuresti spanyol-zsidó hölgyek a szombati istentiszteleteken.

— A „Népünk” eredeti riportja. —

Bucuresti. Történelmi tény, hogy amikor a spanyol kiűzés tragédiája rázúdult a XV-ik században a spanyolországi zsidóságra, akkor legszívesebben a török porta fogadta őket be és ezért van az, hogy az egykor oly hatalmas török birodalom tartományaiiban igen sok helyen bátran letelepedtek a spanyol zsidók. Különösen a Balkán félszigeten, amely akkor teljesen török uralom alatt állott, telepedtek le, s ebből az időből származnak a most görög fennhatóság alá került saloniki-i letelepülés, meg a jelenleg Jugoszláviához és Romániához tartozó területeken.

1455-ban foglalták el a törökök Konstantinápolyt és annak elfoglalója II. Mohamed szultán, általában jóindulatot mutatott a zsidósággal szemben és a konstantinápolyi hitközség lett a törökországi, s így az akkori balkáni zsidóságnak politikai és kulturális központja. II. Mohamed alatt került be először a „diván“-ba, a legfelsőbb államtanácsba egy zsidó, akit chacham-basának neveztek, névszerűen *Rabbi Mose Capsali*. Ekkor olyan szabadságjogokat élveztek, hogy 1470-ben *Rabbi Izaak Zarfati*, héber körlevelet intézett a magyarországi és németországi zsidó hitközségekhez, amelyben felhívta őket, hogy igyekezzenek letelepedni a török fennhatóság alatt álló országokban. A szultánok ettől az időtől kezdve megindító vendégszeretettel fogadták a keresztény országokból, még pedig — főleg a Spanyolországból és Portugáliából kiűzött zsidóságot.

II. Bajazet szultán (1481—1512) udvaroncái előtt a következő kijelentéseket tette: „*Ferdinand spanyol királyt ti bölcs uralkodónak tartjátok? — Ól, aki saját országát szegényre és a mienket gazdaggá tette, a zsidók kiűzése folytán.*”

mondta, „*Natasa Mihajlovna. Ahol a maga gyermekének életét számontartják, ott más életet is számontartanak. A mienkét is, zsidókat is. És maga most visszakapja a gyermeke életét. De ez... csak kölcsön. Egyszer fizetni kell ezért. Egy másik élettel. Ha valamikor egy zsidó életétől függne, hogy maga segít-e, vagy sem, Natasa Mihajlovna, akkor... akkor ne feledkezzék meg a mai napról. Béke legyen magával.*” Hazafutottam. A gyermek aludt. Jött az orvos. Megvizsgálta a gyermekeket, azután a fejét csóválta. „*A természet csodát tett. Gyujtsen gyertyát, Natasa Mihajlovna a kazáni Szűz képe előtt.*” De én tudtam, hogy a csoda máshonnan jött.

És most fizettem, Marjusa. Három nappal ezelőtt, abban a században, ahol a férjem fölhadnagy, egy zsidó katona lelőtte a kapitányát, a részeges Pjotr Alexandrovicsot. A katonát halálra ítélték. De a férjem elmondta, hogyan történt az eset. A katona ártatlan volt. A kapitány kényszerítette, hogy lőjön rá. Azt hitte, kiszedte a puskájából a föltényeket.

Másnap hallottam, hogy a városunk rabbija meghalt. És akkor... eszembe jutott az adósság. És sikerült lerónom. Megmentettem a katonát. Megmenekült. Hova futott, nem tudom. De aznap éjjel láttam a rabbit. Halvány volt az arca és mintha lebegett volna a föld felett. És halkán, nagyon halkán, mintha nagyon messziről jött volna a hangja, így szólt: „*Köszönöm, Natasa Mihajlovna. Megfizetted a gyermekért.*” Hát... így volt, Marjusa. És most nyugodt vagyok.

Kétségtelen, hogy az akkoriban bevándorolt spanyol zsidóság úgy morális, mint anyagi szempontból nagyban hozzájárult a törökországi viszonyok fellendítéséhez. A spanyol nyelvel és irodalommal magasabbrendű kulturát vittek Törökországba. Kitűnő orvosok voltak és nagy univerzális tudású tudósokkal rendelkeztek. A XVI-ik század fordulójára idején körülbelül 100.000 „marannus” élt török fennhatóság alatt és egyedül Konstantinápolyban 44 zsinagógájuk működött. Ezek a szefárd zsidók Smyrnában és Szalonikiban is vezető szerepet vittek, amelyet mind a mai napig meg is tartottak. Sulejman és Szelim szultánok alatt is jó dolguk volt. Sulejman rendbehozatta ismét Jeru-

A közös spanyol eredet összefogta a különböző terroriumon lakó szefárd zsidóságot

Hatalmas nagy ország volt a szultánok birodalma, amelyet az utóbbi évszázadokban kisebbittek a győző kis népek, hiszen a Balkán félszigeten levő hegemoniáját csak az 1912-ben lezajlott nagy Balkán-háború törte meg, amikor is kivonultak az egész félszigetről. A román fejedelemségek még a múlt század második felében függetlenítették magukat a portától. A spanyol zsidóság boldogulása természetesen összefüggésben volt azzal, hogy a hatalmas, egységes fennhatóság alatt álló területen folytathatták kereskedelmet és szellemi javaikat is nyugodtan kicserélhették, de ami a legfontosabb, épen spanyol közös eredetük, nyelvük, mentalitásuk, ugyyszólván összekovácsolta a különböző terroriumon élő spanyol zsidóságot. Ez a közösség természetesen megnyilatkozott a zsinagóga-építés mikéntjében is és ezért mondhatjuk

Tudom, hogy te nem beszélsz, mert szereted a kis Fjodort. És én tudom, hogy a dolgok között összefüggések vannak, amiket mi nem értünk meg... talán soha.

V.

A szkoleci Reb Mendel ajtaján ismét kopogtattak. Gyors türelmetlen kopogás hallatszott. Kinyitották az ajtót. A község fuvarosa lépett be. Köszöntötte a házigazdát.

— Béke mindnyájatokkal. Utólért az ünnep. A határon alig tudtam átjönni. Szigorú vizsgálat volt. Valami katonaszökevény keresnek. És Gorodenszkből is egy nappal később jöttem el. Szomoru hírt hozok. Három nappal ezelőtt értem Gorodenszkbé. A vásárra mentem. Nem lett belőle semmi. Aznap meghalt a nagy gorodenszki rabbi. Másnap temetés lett a vásár helyett. No, mit néztek úgy rám?

— Azt mondd, három nappal ezelőtt meghalt? kérdezte a házigazda.

— Három nappal ezelőtt. Másnap temették. Reb Mendel a többiekre nézett, azután nagyon halkán, mintha egy láthatatlan lényel beszélne, így szólt:

— És tegnap itt voltál nálam. És két nappal ezelőtt kiszabadítottad ezt a szerencsétlent.

Most felemelte a hangját, két karját kitarta és hangosan tört ki az ajkán:

— Diesértessék és diesöitessék az Örökkévaló neve, mindörökkön, öökké. Amen.

És a többiek halkán zümmögtek utána az áldás... R. J.

zsálem falait is. Sulejman szultán idején merült fel újra a rituális vérvád, a pészachi maccoval kapcsolatban, mire ediktumot bocsájított ki, amely szerint ezentul egyetlen bíróság sem tárgyalhat hasonló rituális gyilkossági ügyet, hanem valamennyit a szultáni udvarban kell letárgyalni. Érdekesebb, hogy amikor ennek a szultánnak csapatai bevonultak Budapestre, egy Josef ben Salomo nevű spanyol zsidó járult hódolattal a szultán csapatai elé és azóta ennek a családnak utódai, amelyek ma is élnek Törökországban, minden adótól mentesek. II. Szelim szultán alatt kezdett bealkonyulni a török világalomnak s ezzel kapcsolatban a következő szultánok idején kezdtek a zsidókat is üldözni és különleges törvényeket is hozni ellenük.

bátran, hogy a kelet európai templomépítési stílus feltétlenül már eredetre vezethető vissza.

A BUCUREȘTI-I SPANYOL ZSIDÓ TEMPLOM.

A bucuresti szefárd zsidóságnak tulajdonképpen két nagy zsinagógája van. A *Kal (Khal) Kados Gadol* templom, ez a 2000 hívő befogadására épült nagy zsinagóga, amely 140 évvel ezelőtt lett reno-

A bucuresti spanyol KAL KADOSCH GADOL nagy zsinagóga

válva. Két kupolája már stil-ra vall, s külső felépítésében egyszerű, míg belső ornamentikája stílusos és berendezkedésében keleties, amely abban is megnyilvánul, hogy nincsenek a nálunk ismert padok, hanem üléshelyek, amelyek előtt nem állanak támasztékok. A padok gyönyörű faragványokkal díszítettek. Érdekesebb, hogy a spanyol zsidóság körében világszerte alig ismert az orgona fogalma. Ezzel szemben a spanyol zsidók Bucurestiben körülbelül 60 évvel ezelőtt felállítottak egy orgonát, amely akkor nagy harcokat idézett elő a bucuresti spanyol zsidók között, mivel a világ egyetlen spanyol zsinagógájában sem volt ez... a. Németországból származó újítás, végül ahhoz vezetett, hogy egyrésze ezeknek a zsidóknak felépítette a *Kal (Khal) Kados Salom* nevű kisebbik zsinagógát is, ahol egyáltalán nincs orgona és berendezkedése teljesen ortodox jellegű, az almemor a közepen

van, amint azt már a XV-ik századból fennmaradt tradíciója a spanyol zsidóságnak előírja.

Rövid idő múltán a két irányzat megegyezett egymással és így ma, hétköznapi mindennapi imájukat a kisebb templomban, a „Kálcsikba“ végzik, míg szombaton és az ünnepi alkalmakra az „orgonás“ nagytemplomot veszik igénybe. A hétköznapi istentiszteleten főleg öregebb emberek vesznek részt a kisebbik templomban. Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy mindkét templomban még az örökméceses (nértamid) olajjal ég, mint régen, holott még a legortodoxabb templomokban is nagyrészt villany ég.

Érdekes, hogy a frigszekrény előtt egy láda áll, amelyen különféle nyílások vannak. Ez azt a célt szolgálja, hogy amikor valakinek Jahrzeitja van, (de máskor is) akkor ezekbe a nyílásokba pénzdarabokat dob be, különböző vallási, illetőleg jótékonyági célokra. Ezért jogában áll felönteni az örökmécesre olajat, amely annak továbbbégését biztosítja. A pénzdarabok bedobására szolgáló nyílásoknál feliratok vannak, amelyek jelzik, hogy Talmud Tórára, Aggokházára, Árvaházra, Szentföld céljaira vagy egyéb hasonló intézményekre akar-e az illető adakozni.

A SPANYOL RITUS

A ritus mindenkor fontos szerepet játszott a zsidó egyházi intézményekben. Minden országnak, minden ritusnak, sőt gyakran városoknak is vannak különböző „minhag“-jai. Kétféle ritust állapíthatunk meg nagyjából. Az egyik a palesztinai származású ritus, a másik, amelyik Babyloniából származik. A palesztinai csoporthoz tartozik a német ritus, amely szintén két alcsoportra oszlik. A minhag askenáz és a minhag polim. Azután az olasz ritus, amely a Balkán államokban szokásos.

A babyloni ritust a spanyol zsidók vették át, természetesen számos változtatással. Ezek, amikor kiütették Spanyolországból, Portugáliába mentek és megteremtették a portugál ritust. A két ritus közötti átmenetet képezi a provánszi ritus, amelyet Avignonban, Carpentasban és Cavaillonban üznek. A különbség nem annyira a törzsimákba, hanem inkább a pijutok felhasználásában rejlik. Vannak fentiekben kívül — ez már az új idők produkuma — konzervatív és reform istentiszteletek.

A bucurestii spanyol templomban természetesen spanyol-szefárd ritus szerint folynak le az istentiszteletek.

PÉNTEK ESTE NAGY GYERTYAK SZAZAI ÉGNEK A SPANYOL TEMPLOM ELŐCSARNOKÁBAN

Alkalmam volt egy péntek esti istentiszteleten résztvenni. A Kal Kados Gadol templomban már a gyertyák száza égnek akkor is, amikor még félig világos van künn. Nemcsak villany ég, hanem sok-sok gyertya az előcsarnokban, amely különös misztikus fényt ad a templomnak. Ezek a gyertyák oly nagyok, hogy nemcsak az órákig tartó imádkozás ideje alatt égnek, hanem még szombat hajnalban is ott seregnék a nagy zsinagóga előcsarnokában. Ahogy belépünk a templomba, megkapja az embert a fény és ünnepi áhítat. Önkéntelenül is „émüt de somájim“ szállja meg az embert. A csillogó villany-lusztereken kívül a frigszekrény körül koszoru-formában apró villanylámpák égnek százszámra. A templom zsufolva hívőkkel. Fent, a női karzat roskadásig zsufolt. Szerényen hátul húzódok meg, de elébem jön a hitközség gabba-ja és felkér, hogy menjek előre.

Még kint nappal van, amikor a mincha ima megkezdődik. Az imákat szefárd kiejtéssel hangosan recitálja egy fiatal bánatos arcú orientális előimádkozó, meleg férfihangon. Az imák mind a mi chassid ritusaink imáival bővül, s ez azt látszik bizonyítani, hogy a chassidikus imádkozás mai formáját ezekből vették át. A mincha ima után Sir-Hasirim-ot éneklí az előimádkozó hangosan, szóról-szóra sajátos dallammal. Így maga a mincha ima, a kabolesz sabboszsig több mint egy órát vesz igénybe.

SZOMBAT KIRALYNŐJENÉK FOGADTATASA

Amíg az eddigi imádkozásnál a főrabbi a főkantor, a vezetőség egyes tagjaival háttérben tartózkodik, a kabolesz sabboszhoz teljes ornátusban jönnek fel a pódiumra, a vezetőség élén, Szombat

RENDEZ-VOUS

KOLNIVIZ, PUDER, ARC ÉS SZAJFESTÉK

Lerakat: *Parfumeria Internațională*, Bucuresti, Strada Cărpineanu 17.

királynőjének fogadására. Az imák kibővülnek egyes zsolotárokkal, technikákkal, viszont az egyes imarészletekben kimaradások vannak, ami azt látszik bizonyítani, hogy évszázadokkal ezelőtt kihagyták őket, bizonyos cenzura működött. Azok a részek ezek, amelyek az akkori kor befogadó népeinek nem volt inyére. A kaddist érdekes keleti melódiával mondják, vagyis éneklí, akkor is, amikor csak Jahrzeit-ja van valakinek, quazi előrecitálják nekik. Az imádkozás egyrészt felváltva, a közönséggel imádkozzák, úgy ahogy nálunk a Thillimet szokták. Minden péntekesti és szombati ima, a jigdallal végződik, ahogy nálunk az adon elam-mal. A jigdalt utólrhetetlenül meleg hangon éneklí és mély benyomást tesz minden hallgatóra. Az imánál a templom teljes befogadóképességét igénybevette.

Djaen grand-rabbi a Kiddis előtt nagy beszédet tartott spanyol nyelven, amelyet tolmácsolom szavai nyomán magasszárnyalású, jól felépített egyházi szónoklatnak találtam. Purim előtti péntek este lévén, a nagy áhítattal imádkozó, majd állva őt végighallgató hölgyeknek Eszter eszményi alakját állította oda életideáinak.

Még egy érdekesség: amikor a gyászoló, akinek az elmúlt héten halottja volt, belép a templomba, akkor nem úgy van, mint nálunk, hogy csak elébe mennek az ismert héber mondással, hanem grand-rabbi az előjárósággal együtt előremegy a bejáratig, ott fogadja őket és a templomnak e célra külön elkészített üresen álló padban leülnek a gyászolókkal s ott maradnak mindaddig,

amíg a borchu imát kezdik elrecitálni. Érdekes és megkapó látvány, az együttérzésnek ez a szép megnyilatkozása.

Nem hallgathatjuk el még azt az érdekességet sem, hogy a főkántori funkciókat egy tasnadi születésű nagyon tehetséges zsidó fiatalember végzi, Hoffmann Adolf, aki előbb Caranschesen működött, majd a bucurestii Corall-templomban és ottan hívták meg a spanyol hitközség főkántorának.

A grandrabbit és az előimádkozót imájuk befejezése után minden egyes hívő „chazak-baruch“ chal köszönti, amit azok „chazak-vamac“-al viszonoznak.

TÁRSADALMI KAPCSOLATAIK

Régebben a spanyol zsidóság egészen szeparálta magát a többi zsidóktól is és nem volt hajlandó még házasságokkal sem „keveredni“ nem spanyol származású zsidókkal. Most azonban idősebb jele és a kor szava, hogy felhagytak ezzel a szeparációval és a társadalmi érintkezést minden vonalon felvették az ország többi zsidóival. Üzletileg ment legkönnyebben a „beolvasás“, nehezebben ment az összeházasodás, de ma már ez is mindennapos jelenség. A spanyol zsidók otthon még spanyolul beszélnek, ismerik a hébert jól és ezt is gyakorolják. Foglalkozás szerint Bucuresstiben, leginkább kereskedők, iparosok (nagyiparosok), bankárok, intellektuálisok s általában képzett és művelt emberek.

Legközelebb a hitközség adminisztratív szervezetével foglalkozunk.

W. S.

A jeruzsálemi egyetem rektora nyilatkozik a prágai lapoknak, a tizenegy év óta fennálló héber egyetemről

Prága (március hó). A héber egyetem rektora Dr. Hugo Bergman, prágai tartózkodása alatt nyilatkozott a csehszlovák főváros sajtójának, a vezetése alatt álló jeruzsálemi egyetemről és többek között a következőket mondotta:

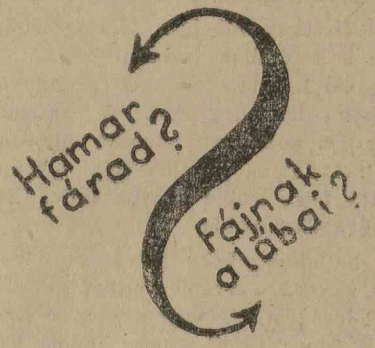
— Tizenegy éve áll fenn a héber egyetem, a világ zsidóságának egyetlen egyeteme, amely az amerikai egyetemek mintájára szerveződött, bár renkiül sok középeurópai származású professzora nem ismeri eléggé az amerikai egyetemek berendezési formáját. A szervezet élén az egyetem elnöke áll, Prof. dr. Magnes, a korábbi rektor, aki jelenleg az egyetem reprezentatív feladatait teljesíti, azután az egyetem szefvezeti ügyeinek vezetője, az ugynevezett chairman, jelenleg S. Schocken, végül a rektor, aki az egyetem tudományos és kutató ügyeit intézi.

Jelenleg két fakultása van az egyetemnek: a természettudományi és a szellemi tudományok fakultásai, de reméljük, hogy idővel a többiek is kiépülnek. A legközelebbi, az orvosi fakultás lesz, bár jelenleg még nem kezdhetjük el. Egyelőre az amerikai Hadassa szervezet segítségével, egy egyetemi kórházat rendezünk be és amellyel kapcsolatban egy zsidó ápolónői tanfolyamot is létesítünk. Berendeztünk egy orvosi továbbképző tanfolyamot is, egy ugynevezett School of Medicine-t, ahol kész orvosok felvilágosítást és kiképzést nyernek, a különleges palesztinai egészségügyi viszonyokról és szükségletekről. E téren már működnek bizonyos osztályok, így a bakteriologia hyginetikus intézet, a parazitologiai és rákkutatási intézetek. Van egy 500.000 kötettel rendelkező egyetemi könyvtár is, van egy bibliai-botanikai muzeum és a dr. Lichman által vezetett zeneintézet, amely a keleti zenével foglalkozik.

Az egyetem fejlődésére jellemző adatok: 1929.

30-ban a diákok száma 170, a professzorok és docensek száma 25 volt, míg a jelenlegi tanévben a diákok száma 751 és a professzoroké 54. A diákok tanulmányaik befejezése után M. A.-nak (Master of Arts) vagy M. S.-nek (Master of Science) képesítést kapják. A doktorátus elnyerésére még két évi tanulás szükséges.

A diákság összetétele nagyon vegyes. A múlt évben 700 diák közül 385 lengyelországi, 135 palesztinai, 46 németországi és többek között négy csehszlovákiai. A diákok egyrésze szolgálatokat teljesít az egyetemnek, azért bizonyos kereseti lehetőségük is van, így csyrszük például kertész küldönc stb. Körülheli diákok felénél, a szülőknek kell gondoskodni eltartásukról.

Vegyen „Aesculap“ talp betétet

Az ideális törpe-fényképezőgép sportolók, diákok, munkások, stb. stb. számára.

Egy fényképezőgép 250.- lei
Film 10 felvételre . . 32.- lei
Szaküzletekben kapható.

Képviselet: **Sida**

București I, Str. Bărăției 2.III Telef. 4.64.73

— A lengyel husipar ötven százalékban nem-zsidó kézbe került. Varsó. A lengyel szenátus egyik legutóbbi ülésén számos szónok azt hangoztatta, hogy a teljes vágatási tilalom elrendelését tartja szükségesnek és az eddigi kontingentálási rendszert szüntessék be. Wierzinsky szenátor kijelentette, hogy az új állatvédelmi törvényt a zsidók visszaélésre használják fel, az ország törvényeit szabotálják, hogy a husiparban eddig elfoglalt pozíciójukat visszaszerezzék. Kéri a rituális vágás teljes beszüntetését. Ponia-tovszky földművelésügyi miniszter azt válaszolta, hogy türelemmel kell lenni, mert a törvény csupán két hónapja van érvényben és ennek hatásait meg kell várni. Az már megállapítható, hogy a husipar, amely eddig ugyszóván zsidó monopol volt, most már 50%-ban nem-zsidó kezekbe került. Meggyőződése, hogy a husipar és állatkereskedelem rövidesen nem-zsidó kezekbe fog kerülni.

— Clujon, ha jól akar étkezni, akkor keresse fel az ardeali zsidóság által legjobban látogatott Mátyás orth. kóser éttermét, Calea Regele Ferdinand 33. Uránia palota.

— A Brith Hamoar Hámizrachi ardeali központja a napokban nyitotta meg az Oradeára áthelyezett irodáját. Az iroda tevékenységét azzal kezdte meg, hogy körlevelekkel, felhívásokkal fordult csoportjaihoz, amelyben a munkájában való támogatásukat kérte. Pésszachra nagyobb buletint kapnak az összes csoportok, amelyben a kulturális és szervezett munkára kapnak megfelelő irányítást. Nagyobb akciót készít elő a központ a Mizrachi fennállásának 35 éves jubileumának alkalmából, egyben minden előkészítéseket megtett a Sékel a chaluc akció levezetésére, amelyet egy megfelelő kíméltető propagandisztikus munkával köt egybe. Az iroda helyiségei Oradea: Stada Cosbuc No. 2., ahova megkeresések küldendők.

— Az Elyseum füző- és kézimunka-üzlet május 1-én a str. Ep. Ciorogariu 11. sz. alá helyezi át szalonját.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

BUCUREȘTI,

Str. Lipsicani 7.

Telefon: 462-91

Sooc hátamögött. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdélyi konyha!

B. Kohn Jicchak

Elijáhu próféta a széderestén

Oh, mily termékeny Izrael képzelőtehetsége. Ridesz szavakból milyen poézist tud faragni...

Talmudi kérdés: négy avagy öt pohár bort kell inni Széderestén? Mennyi a kötelező? A kérdés nem is olyan egyszerű, mert a válasz és szentencia a következő: Ha majd Elijahu próféta eljön, ő fogja a kérdést eldönteni...

Ez a szentencia alapja annak az elképzelésnek, amely szerint a próféta valóban megjelenik minden zsidó házban a széder estén és ezért készítik elő számára az „Elijahu hanovi” serlegét...

Ezért nyitjuk ki és tárjuk szélesre széder estén az ajtóinkat és várjuk, hogy belépjen Elijahu próféta... Voltak olyanok is, akik azt hitték, hogy ez az ajtónyitás a középkorból származik. Azért nyitották ki az ajtókat, hogy szárnyát szegjék az alantas rágalmaknak és a zsidók ezzel akarták dokumentálni, hogy tárva-nyitva ajtajuk széder estén mindenki számára, mert nincsen semmi ok a titkolódzásra, mert a zsidóságnak nem voltak és nincsenek titkai, sem széder-estén, sem máskor...

A báruch habbá, amelyet a szédernél elmond az asztaltársaság, amikor nyílik az ajtó, hogy láthatatlanul beléphessen Elijahu hanovi, mélységes benyomást kelt minden gyermeki lélekben. Nekik szól elsősorban ez az ünnepi aktus és tagadhatatlan, hogy mélységes elfogódottság fogja el minden zsidó gyermek lelkét és hagyja benne kitörülhetetlenül elvitathatatlan benyomását.

Gondokkal és keserőségekkel telített napjainkban még nagyobb ájtatossággal, még nagyobb alázatossággal várjuk Elijahu próféta látogatását. Ő volt az, aki a pogányság elleni harcában, legendás alakká vált, aki bátran hirdette a messiánizmust. Most, amikor világszerettedi diadalát üli a pogányság újra és szenvedéseink újra borzalmas méretekre nőttek, Elijahu próféta adja nekünk azt a morális erőt, amely ehhez a harchoz az erőt adja nekünk és hogy türelemmel várjuk, míg elkövetkezik az igazság, a haladás és elkövetkezik a mi Messiásunk eljövele.

Sajnos, korunkban sok zsidó szive-lélke is zárt kapu, s ezért kell a judaizmus örök prófétájának ekkor hozzáférni és a széderest ünnepies hangulatának kell kitárnia ezeket a csukott lélekkapukat is.

Nyissuk ki ajtóinkat és tárjuk szélesre lelkünk kapuit, hogy fogadhassuk prófétánkat, a mi nagy mesterünket... Elijahu hanovit...

— A német befolyás erősödése az osztrák művészvilágban. (Basel.) Az itteni „Nationalzeitung” írja a következőket: A bécsi opera korrepetitorát, prof. Erich Meller-t, aki több, mint husz évig töltötte be ezt az állást, hirtelen elbocsájtották állásából. Az elbocsájtás a Harmadik Birodalom befolyására vezethető vissza. Nem művészi kérdés volt ez, hanem faji. De nem csupán őt turják ki az osztrák művészvilágból, mert Berlinben csak az esetben engedik meg német művészek szereplését osztrák földön, ha a nem-árja énekesek és zenészek kiebrudaltatnak onnan. Nemrégiben egy zsidómentes és árja-paragrafus alapján működő szervezet létesítettek. Ennek a berlini befolyásnak tudható be, hogy a salzburgi ünnepi játékokon nem fog résztvenni Toscanini, Bruno Walter, Reinhard. Ha pedig ez megtörténne, akkor a nyugati kulturális közönség elmarad az ünnepi játékokról, viszont a német publikum nem mehet el, mert még mindig ezer márkát kell fizetni annak, aki utlevélét kéri, hogy külföldre menjen, nem üzleti ügyekben.

Kellemesen,
gyorsan és jól
borotválkozik,

ha
„Raso-Pastá”-t

használ!

Gyártja:

Ioan Breckner S.A.

ALBA IULIA

— Bécsi orvosok korszakos felfedezése. Wien. A bécsi orvosegyletben Leopold Freund előadást tartott a besugárzási terápiával kapcsolatban, amelyben korszakos felfedezést tett. Eiselsberg professzor, aki jelen volt az előadáson, kijelentette, hogy a felfedezésnek az emberiség szempontjából igen nagy jelentősége van. Dr Freund szerint, besugárzásával olyan idegen testeket is találhat az emberi testen, amelyet eddig a Röntgen-sugár sem lágtott át. Ezzel a sugárral meg lehet látni hasdagakat, tumorokat, amit eddig nem sikerült kikutatni sugarakkal. Dafa, szövet és egyéb anyagokat is megtalál az új sugár. Az orvosok szerint prof. Freundot, mint az emberiség egyik legnagyobb jóttevőjét fogják elismerni. Ugyancsak a bécsi orvosegyletben tartott előadást dr. Eduard Klemperer orvosnő, aki kimutatta, hogy lelki izgalmak az emberek vérösszetételében is elváltozásokat idéz elő. Kimutatta, hogy az emberek kedélyváltozása a vérösszetételétől függ. Orvosi körök véleménye szerint, ezek szerint sikerülni fog vegyszerek beadásával az emberek kedélylapotát megváltoztatni, vagy legalább is befolyásolni. Mindkét korszakos felfedező dr. Freund professzor, mint Klemperer zsidók.

**Edények és evőeszközök
olcsó husvétii árusítás
Izsák vaskereskedésében
ORADEA, Str. Nicolae Iorga**

— Hathorn Hall lesz az angol kormány képviselője a májusi mandátumbizottsági ülésen. Májusban ülést fog tartani Geniben a palesztinai mandátumbizottság Hathorn Hall, a palesztinai kormány főkára, Wauchope főkormányzó helyettes fogja képviselni az angol kormányt. A mandátumbizottság kizárólag a palesztinai helyzetrel, illetőleg az elmúlt évi zavargásokról szóló kormányjelentéssel fog foglalkozni.

E. KANNER

ügyvéd

București IV.

Str. Romulus 61.

Most lett volna 70 éves és 15 éve nincs már az élők között . . .

A mártírhalált halt Walter Rathenau külügyminiszter a német szélső nacionalizmus első nagy áldozata

Emil Rathenau, aki megteremtette a német villamossági ipart és az AEG-t. — Walter Rathenau, aki megszervezte a világháború alatt a német nyersanyag ellátást. — A genuai világkonferencia és rapallói orosz-német szerződés megteremtője. — A fellobbanó német antiszemitizmusnak és Stinnes igazításainak lett áldozata. — A nagy íériu előre érezte tragikus végét.

— A „Népünk” eredeti riportja —

„Az ókor ökröket áldozott tuloilági lényeknek, itt ökrök áldoztak fel egy tuloilági embert”.

Alfréd Kerr.

Most lett volna 70 éves a háború utáni Németország providenciális képességű zsidó külügyminisztere, aki lelke mélyéig pacifista volt és olyan szolgálatot tett hazájának, amelyet a jelenlegi nemzeti szocialista Németország tagad, sőt zsidó voltánál fogva gyűlöl és gyilkosainak emléktáblát emel. Viszont valószínű, hogy a késő utókor megéri és méltányolni fogja halhatatlan érdemeit, amelyet a német népek tett. Az ő idejében, adott körülmények között, a legtöbbet nyújtotta, amire egyáltalán módja volt egy, a legyőzött német birodalmat oly erősen sújtó időkben.

KI VOLT EMIL RATHENAU?

Ebben az esetben, mielőtt még a mártírhalált szenvedett Walter Rathenauról írunk, előbb apjáról, — aki szintén hatalmas karriert futott be, — ha nem is politikait, hanem inkább gazdaságit, — kell egyet-est elmondanunk. Bátran mondhatjuk, hogy „korszakot” jelentett szakmájában, amely annyira rányomta bélyegét a XIX. század technikai fejlődésére.

EMIL RATHENAU

A volt német külügyminiszter apja, Emil Rathenau 1838-ban született Berlinben és 1915-ben halt meg. A mérnöki pályát választotta magának, 1876-ban pedig Amerikába ment és ott megtanulta az új technikai eszközöket, a

telefont, a mikrofont. Egy telefonközpontot akart Berlinben létesíteni, azonban Stephan Höpstemester ellenállásán meghiusult ez a terve. De később mégis bevezették a telefont. 1881-ben a párisi villamossági kiállításon meglátta Rathenau az Edison-féleizzólámpát és ő maga is igyekezett ennek megjavításán közreműködni. 1882-ben e célra egy tanulmányi társaságot létesített s egy évre rá megalapította a „Deutsche Edison Gesellschaft für angewandte Elektrizität” címen, amelyből 1887-ben megalakult a híres AEG (Allgemeine Elektrizität Gesellschaft).

Ez az AEG a Siemens-művek mellett Németország legnagyobb villamossági vállalata és számos leányvállalatával és fiókjával világgazdasági jelentőségű lett. Neki köszönhető, hogy a magasfeszültségű váltóáramot akármilyen feszültségű is legyen az, megszerezte el tudják vezetni. Ő, az idősebb Rathenau rendkívül nagy szolgálatot tett a drótnélküli táviratozás fejlesztése érdekében, a villamossági ipar minden terén óriási szolgálatot tett a fejlődés érdekében. Ő volt az, aki az alumíniumnak nagybani ipari célra való előállítását megvalósította, az electro-

acél gyártásának kezdeményezése is nevéhez fűződik.

KI VOLT WALTER RATHENAU?

Fentebb ismertettük az apa portréját. Kétségtelenül zseniális teremtő erő, aki nagyot alkotott az ipar terén és a békebeli Németország egyik legtekintélyesebb vállalatát létesítette.

WALTER RATHENAU

1902-ben az igazgatóság tagja lett, 1907-ben beutazta Bernhard Dernburggal, az akkori államtitkárral a német kolóniákat és ő fogalmazta meg a hivatalos jelentést.

A világháború idején kezdett nagy szerepet játszani a német életben Walter Rathenau. A német nyersanyag ellátást vállalta, amely az egész háborús kényszer-gazdálkodás alapját képezte. 1915-ben meghalt apja és akkor az AEG vezetését is elvállalta. De sokoldalúsága másban is megmutatkozott. Amellett, hogy hatalmas vállalatának vezetésére tudott időt szentelni magának és a német gazdasági életben is vezető szerepet vitt, még irodalmi téren is sokat és értékeset alkotott. Essay-k formájában foglalkozott mélyes tudományos felkészültséggel a kor napi problémáival. Nagyszerű stílusban írta könyveit, magasabb

Walter 1867-ben született Berlinben. Természetesen technikus lett és 1893—99 között nagy technikai munkákat vezetett és létesített a világ minden részében, míg azután belépett atyja üzemébe, az AEG-be.

etikai szempontok figyelembevételével és ragyogó aforizmákkal tarkította írásait.

RATHENAU MINISZTER LESZ

Többbizben minden gazdasági kérdésben, de legtöbb külpolitikai érdekeltsgű kérdésben is kikérték véleményét. Ennek alapján indult el politikai karrierjének zenitjére Rathenau 1921-ben. Egy délnémetországi származású katolikus vezérféri volt az, aki Rathenaut 1921-ben miniszterré tette. Dr. Josef Wirth német kanclerár kinevezte őt ujjáépítési miniszternek. A dolog nem ment könnyen. Stinnes, a vaskalapos iparmágnás kijelentette, hogy Rathenaunak „idegenszerű” lelke van és elakarja adni az országot a franciáknak. De Rathenau ennek dacára vállalta a megbízást. Az utja meredeken vezetett ezután felfelé. Érezte, hogy elkövetkezett életének csúcspontja és talán utolsó esztendeje is.

Mindenekelőtt megegyezik Franciaországgal. Loucheurrel öt perc alatt rendben van. Ezzel a megállapodással nagy vagyont takarít meg Németországnak. Mikor Wiesbadenből hazajött Berlinbe, ahol a megállapodást kötötte, kijelentette, hogy érzése szerint most már hamarosan rendezőn Németország. A versaillesi szerződést gazdasági alapon meg lehet dönteni. A cannes-i konferencián is hasonló eredménnyel dolgozott.

1921 őszén Londonban van. Még úgyszólván hadifogolyként kezelik őt a német miniszter, de Rathenaunak mégis sikerül, hogy megérkezése után 24 órával fogadja őt Lloyd George, akivel hamar elintézi, hogy Anglia leszállítja az ez évre esedékes német hadisarcot, a felére. Azután letárgyalja Lloyd George-al az új nemzetközi paktum tervét, Belgium, Franciaország és Anglia garantálják a rajnai határt.

1922-ben külügyminiszter lesz. Ezután Genuába megy, ahol az eredménytelenül végződő ugynevezett genuai konferencia lelke és vezérszellemé. Ekkor mondotta Emil Ludwignak:

— Ma csak az egész német közvélemény ellen tudok külpolitikát csinálni! Látta a veszélyt, ismerte a rizikót és megfizette a legtöbbet, amit ezért az öthónapos dicsőségért hozhatott: az életét.

MINT KÜLÜGYMINISZTER

Most ő volt Németország. A külügyminiszteriumban, Bismarck lakosztályában két szobát rendezett be magának, egyszerű bútorokkal és onnan kormányozta a német birodalmat.

Azon az éjszakán, amikor Genuába utazott, hogy a nagy nemzetközi világkonferen-

GYAPJUIPAR R. T. TIMIȘOARA

2000 alkalmazott. — Gyártja a legfinomabb női és férfi szövetujdonságokat, a legmodernebb kötött és kötszővött cikkeket, fonalat, szallagot a legolcsóbb áron

Flókok és eladási helyek (Serllana r. t.) az ország összes nagyobb városaiban.

SIDA

EXTRA

Az ideális törpe-fényképezőgép sportolók, diákok, munkások, stb. stb. számára.

Egy fényképezőgép 250.- lei
Film 10 felvételre . . . 32.- lei
Szaküzletekben kapható.

Képviselet: **Sida**

București I, Str. Bărației 2-III Telef. 4.64.73

— A lengyel husipar ötven százalékban nem-zsidó kézbe került. Varsó. A lengyel szenátus egyik legutóbbi ülésén számos szónok azt hangoztatta, hogy a teljes vágatási tilalom elrendelését tartja szükségesnek és az eddigi kontingentálási rendszert szüntessek be. Wierzinsky szenátor kijelentette, hogy az új állatvédelmi törvényt a zsidók visszaélésre használják fel, az ország törvényeit szabotálják, hogy a husiparban eddig elfoglalt pozíciójukat visszazerezzék. Kéri a rituális vágás teljes beszüntetését. Poniatovszky földművelésügyi miniszter azt válaszolta, hogy türelemmel kell lenni, mert a törvény csupán két hónapja van érvényben és ennek hatásait meg kell várni. Az már megállapítható, hogy a husipar, amely eddig ugyiszóván zsidó monopol volt, most már 50%-ban nem-zsidó kezekbe került. Meggyőződése, hogy a husipar és állatkereskedelem rövidesen nem-zsidó kezekbe fog kerülni.

— Clujon, ha jól akar étkezni, akkor keresse fel az ardeali zsidóság által legjobban látogatott Mátyás orth. kóser éttermét, Calea Regele Ferdinand 33. Uránia palota.

— A Brith Hamoar Hámizrachi ardeali központja a napokban nyitotta meg az Oradeára áthelyezett irodáját. Az iroda tevékenységét azzal kezdte meg, hogy körlevelekkel, felhívásokkal fordult csoportjaihoz, amelyben a munkájában való támogatásukat kérte. Pésszachra nagyobb buletint kapnak az összes csoportok, amelyben a kulturális és szervezett munkára kapnak megfelelő irányítást. Nagyobb akciót készít elő a központ a Mizrachi fennállásának 35 éves jubileumának alkalmából, egyben minden előkészítéseket megtett a Sékel a chaluc akció levezetésére, amelyet egy megfelelő kíméltető propagandisztikus munkával köt egybe. Az iroda helyiségei Oradea: Stada Cosbuc No. 2., ahova megkeresések küldendők.

— Az Elyseum fűző- és kézimunkaüzlet május 1-én a str. Ep. Ciorogariu 11. sz. alá helyezi át szalonját.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

BUCUREȘTI,

Str. Lipsicani 7.

Telefon: 462-91

Sóoc hátamögött. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdeali konyha!

B. Kohn Jicchak

Elijáhu próféta a széderestén

Oh, mily termékeny Izrael képzelőtehetsége. Rideg szavakból milyen poézist tud faragni...

Talmudi kérdés: négy avagy öt pohár bort kell inni Széderestén? Mennyi a kötelező? A kérdés nem is olyan egyszerű, mert a válasz és szentencia a következő: Ha majd Elijahu próféta eljön, ő fogja a kérdést eldönteni...

Ez a szentencia alapja annak az elképzelésnek, amely szerint a próféta valóban megjelenik minden zsidó házban a széder estén és ezért készítik elő számára az „Elijahu hanovi” serlegét...

Ezért nyitjuk ki és tárjuk szélesre széder estén az ajtóinkat és várjuk, hogy belépjen Elijahu próféta... Voltak olyanok is, akik azt hitték, hogy ez az ajtónyitás a középkorból származik. Azért nyitották ki az ajtókat, hogy szárnyát szegjék az alantas rágalmaknak és a zsidók ezzel akarták dokumentálni, hogy tárva-nyitva ajtadjuk széder estén mindenki számára, mert nincsen semmi ok a titkolódzásra, mert a zsidóságnak nem voltak és nincsenek titkai, sem széder-estén, sem máskor...

A báruch habbá, amelyet a szédernél elmond az asztaltársaság, amikor nyílik az ajtó, hogy láthatatlanul beléphessen Elijahu hanovi, mélységes benyomást kelt minden gyermeki lélekben. Nekik szól elsősorban ez az ünnepi aktus és tagadhatatlan, hogy mélységes elfogódottság fogja el minden zsidó gyermek lelkét és hagyja benne kitörülhetetlenül elvitathatatlan benyomását.

Gondokkal és keserőségekkel telített napjainkban még nagyobb ájtatossággal, még nagyobb alázatossággal várjuk Elijahu próféta látogatását. Ő volt az, aki a pogányság elleni harcában, legendás alakká vált, aki bátran hirdette a messiánizmust. Most, amikor világszerettediadalát üli a pogányság újra és szenvedéseink újra borzalmas méretekre nőttek, Elijahu próféta adja nekünk azt a morális erőt, amely ehhez a harchoz az erőt adja nekünk és hogy türelemmel várjuk, míg elkövetkezik az igazság, a haladás és elkövetkezik a mi Messiásunk eljövetele.

Sajnos, korunkban sok zsidó szíve-lelke is zárt kapu, s ezért kell a judaizmus örök prófétájának ekkor hozzáférni és a széderest ünnepies hangulatának kell kitárnia ezeket a csukott lélekkapukat is.

Nyissuk ki ajtóinkat és tárjuk szélesre lelkünk kapuit, hogy fogadhassuk prófétánkat, a mi nagy mesterünket... Elijahu hanovit...

— A német befolyás erősödése az osztrák művészvilágban. (Basel.) Az itteni „Nationalzeitung” írja a következőket: A bécsi opera korrepetitorát, prof. Erich Meller-t, aki több, mint husz évig töltötte be ezt az állást, hirtelen elbocsájtották állásából. Az elbocsájtás a Harmadik Birodalom befolyására vezethető vissza. Nem művészi kérdés volt ez, hanem faji. De nem csupán őt turják ki az osztrák művészvilágból, mert Berlinben csak az esetben engedik meg német művészek szereplését osztrák földön, ha a nem-árja énekesek és zenészek kiebrudaltatnak onnan. Nemrégiben egy zsidómentes és árja-paragrafus alapján működő szervezet létesítettek. Ennek a berlini befolyásnak tudható be, hogy a saizburgi ünnepi játékokon nem fog résztvenni Toscanini, Bruno Walter, Reinhard. Ha pedig ez megtörténnék, akkor a nyugati kulturális közönség elmarad az ünnepi játékokról, viszont a német publikum nem mehet el, mert még mindig ezer márkát kell fizetni annak, aki utfevelét kéri, hogy külföldre menjen, nem üzleti ügyekben.

Kellemesen,
gyorsan és jól
borotválkozik,

ha

„Raso-Pastá”-t

használ!

Gyártja:

Ioan Breckner S.A.

ALBA IULIA

— Bécsi orvosok korszakos felfedezése. Wien. A bécsi orvosegyletben Leopold Freund előadást tartott a besugárzási terápiával kapcsolatosan, amelyben korszakos felfedezést tett. Eiselsberg professzor, aki jelen volt az előadáson, kijelentette, hogy a felfedezésnek az emberiség szempontjából igen nagy jelentősége van. Dr Freund szerint, besugárzásával olyan idegen testeket is találhat az emberi testen, amelyet eddig a Röntgen-sugár sem vágott át. Ezzel a sugárral meg lehet látni hasdaganatokat, tumorokat, amit eddig nem sikerült kikutatni sugarakkal. Dufa, szövet és egyéb anyagokat is megtalál az új sugár. Az orvosok szerint prof. Freund, mint az emberiség egyik legnagyobb jövőjét fogják elismerni. Ugyancsak a bécsi orvosegyletben tartott előadást dr Edith Klempere orvosnő, aki kimutatta, hogy lelki izgalmak az emberek vérösszetételében is elváltozásokat idéz elő. Kimutatta, hogy az emberek kedélyváltozása a vérösszetételétől függ. Orvosi körök véleménye szerint, ezek szerint sikerülni fog vegyanyagok beadásával az emberek kedélyváltozást megváltoztatni, vagy legalább is befolyásolni. Mindkét korszakos felfedező dr Freund professzor, mint Klempere zsidók.

**Edények és evőeszközök
olcsó husvétii árusítás
Izsák vashereskedésében
ORADEA, Str. Nicolae Iorga**

— Hathorn Hall lesz az angol kormány képviselője a májusi mandátumbizottsági ülésen. Májusban ülést fog tartani Gentben a palesztinai mandátumbizottság. Hathorn Hall, a palesztinai kormány elnöke, Wauchope főkormányzó helyettes fogja képviselni az angol kormányt. A mandátumbizottság kizárólag a palesztinai helyzettel, illetőleg az elmúlt évi zavargásokról szóló kormányjelentéssel fog foglalkozni.

E. KANNER

ügyvéd

București IV.

Str. Romulus 61.

Most lett volna 70 éves és 15 éve nincs már az élők között . . .

A mártírhalált halt Walter Rathenau külügyminiszter a német szélső nacionalizmus első nagy áldozata

Emil Rathenau, aki megteremtette a német villamossági ipart és az AEG-t. — Walter Rathenau, aki megszervezte a világháború alatt a német nyersanyag ellátást. — A genuai világkonferencia és rapallói orosz-német szerződés megteremtője. — A fellebbanó német antiszemitizmusnak és Stinnes izgatásainak lett áldozata. — A nagy íerü elöre érezte tragikus végét.

— A „Népünk” eredeti riportja —

„Az ókor ökröket áldozott tulolági lényeknek, itt ökrök áldoztak fel egy tulolági embert”.

Alfréd Kerr.

Most lett volna 70 éves a háború utáni Németország providenciális képességű zsidó külügyminisztere, aki lelke mélyéig pacifista volt és olyan szolgálatot tett hazájának, amelyet a jelenlegi nemzeti szocialista Németország tagad, sőt zsidó voltánál fogva gyűlöl és gyilkosainak emléktáblát emel. Viszont valószínű, hogy a késő utókor megérti és méltányolni fogja halhatatlan érdemeit, amelyet a német népek tett. Az ő idejében, adott körülmények között, a legtöbbet nyújtotta, amire egyáltalán módja volt egy, a legyőzött német birodalmat oly erősen sújtó időkben.

KI VOLT EMIL RATHENAU?

Ebben az esetben, mielőtt még a mártírhalált szenvedett Walter Rathenauról írunk, előbb apjáról, — aki szintén hatalmas harriert futott be, — ha nem is politikait, hanem inkább gazdaságit, — kell egyet-mást elmondanunk. Bátran mondhatjuk, hogy „korszakot” jelentett szakmájában, amely annyira rányomta bélyegét a XIX. század technikai fejlődésére.

EMIL RATHENAU

A volt német külügyminiszter apja, Emil Rathenau 1838-ban született Berlinben és 1915-ben halt meg. A mérnöki pályát választotta magának, 1876-ban pedig Amerikába ment és ott megtanulta az új technikai eszközöket, a

acél gyártásának kezdeményezése is nevéhez fűződik.

KI VOLT WALTER RATHENAU?

Fentebb ismertettük az apa portréját. Kétségtelenül zseniális teremtő erő, aki nagyot alkotott az ipar terén és a békebeli Németország egyik legtekintélyesebb vállalatát létesítette.

WALTER RATHENAU

1902-ben az igazgatóság tagja lett, 1907-ben beutazta Bernhard Dernburggal, az akkori államtitkárral a német kolóniákat és ő fogalmazta meg a hivatalos jelentést.

A világháború idején kezdett nagy szerepet játszani a német életben Walter Rathenau. A német nyersanyag ellátást vállalta, amely az egész német háborús kényszer-gazdálkodás alapját képezte. 1915-ben meghalt apja és akkor az AEG vezetését is elvállalta. De sokoldalúsága másban is megmutatkozott. Amellett, hogy hatalmas vállalatának vezetésére tudott időt szentelni magának és a német gazdasági életben is vezető szerepet vitt, még irodalmi téren is sokat és értékeset alkotott. Essay-k formájában foglalkozott mélyesges tudományos felkészültséggel a kor napi problémáival. Nagyszerű stílusban írta könyveit, magasabb

etikai szempontok figyelembevételével és ragyogó aforizmákkal tarkította írásait.

RATHENAU MINISZTER LESZ

Többbizben minden gazdasági kérdésben, de legtöbb külpolitikai érdekeltsgű kérdésben is kikérték véleményét. Ennek alapján indult el politikai karrierjének zenitjére Rathenau 1921-ben. Egy délnémetországi származású katolikus vezérférfi volt az, aki Rathenaut 1921-ben miniszterré tette. Dr. Josef Wirth német kanclár kinevezte őt ujjáépítési miniszternek. A dolog nem ment könnyen. Stinnes, a vaskalapos iparmágnás kijelentette, hogy Rathenaunak „idegenszerű” lelke van és elakarja adni az országot a franciáknak. De Rathenau ennek dacára vállalta a megbízást. Az utja meredeken vezetett ezután felfelé. Érezte, hogy elkövetkezett életének csúcspontja és talán utolsó esztendeje is.

Mindenekelőtt megegyezik Franciaországgal. Loucheurrel öt perc alatt rendben van. Ezzel a megállapodással nagy vagyont takarít meg Németországnak. Mikor Wiesbadenből hazajött Berlinbe, ahol a megállapodást kötötte, kijelentette, hogy érzése szerint most már hamarosan rendbejön Németország. A versaillesi szerződést gazdasági alapon meg lehet dönteni. A cannes-i konferencián is hasonló eredménnyel dolgozott.

1921 őszén Londonban van. Még ugyszólván hadifogolyként kezelik ott a német minisztert, de Rathenaunak mégis sikerül, hogy megérkezése után 24 órával fogadja őt Lloyd George, akivel hamar elintézi, hogy Anglia leszállítja az ez évre esedékes német hadisarcot, a felére. Azután letárgyalja Lloyd George-al az új nemzetközi paktum tervét, Belgium, Franciaország és Anglia garantálják a rajnai határt.

1922-ben külügyminiszter lesz. Ezután Genuába megy, ahol az eredménytelenül végződő ugynevezett genuai konferencia lelke és vezérszelleme. Ekkor mondotta Emil Ludwignak:

— Ma csak az egész német közvélemény ellen tudok külpolitikát csinálni! Látta a veszélyt, ismerte a rizikót és megfizette a legtöbbet, amit ezért az öthónapos dicsőségért hozhatott: az életét.

MINT KÜLÜGYMINISZTER

Most ő volt Németország. A külügyminiszteriumban, Bismarck lakosztályában két szobát rendezett be magának, egyszerű butorokkal és onnan kormányozta a német birodalmat.

Azon az éjszakán, amikor Genuába utazott, hogy a nagy nemzetközi világkonferen-

GYAPJUIPAR R. T. TIMIȘOARA

2000 alkalmazott. — Gyártja a legfinomabb női és férfi szövetujdonságokat, a legmodernebb kötött és kötszövött cikkek, fonalat, szallagot a legolcsóbb áron

Flókok és eladási helyek (Serilana r. t.) az ország összes nagyobb városaiban.

cián először és utoljára képviselje Németországot, ezeket írta édesanyjának: „Ez az idő életem legnehezebb pontja. Ha egyáltalán hazatérek, mindenki rám fog rohanni”. Ennyire telített volt a halál gondolatával és ez az egészséges, daltias ember, aki mindössze ötvenhat éves volt, tudta, hogy odakünn esetleg merényletet fognak elkövetni ellene. 1922 husvétján történt ez. A génuai konferencia felkavarta az egész világot.

RAPALLO

Lloyd George három-négyfelé játszott egyszerre hamis játékot. Az oroszok először ott jelentek meg a kirakatban és az angolok rögtön üzleteket akartak kötni velük. Rathenau állta gyorsan a helyzetet és husvét napján Rapallóban megkötötte Oroszországgal az első szerződést, amelyből kiderül, hogy az összeomlott Németország megint hatalmas politikai erőt jelent. Az európai sajtó lázban vonaglott, amikor ennek a szerződésnek híre kipattant. Mindenki azt hitte, hogy a génuai konferencia felrobbant.

Ekkor jelentette ki: „A konferencia nem fog felrobbanni. Megkötöttem a szerződést, mielőtt az oroszok a franciákkal, vagy az angolokkal megállapodhattak volna. Nem tehetek róla, valahogy meg kell kezdeni Németország politikai újjáépítését. Ludendorff ur nagyon rossz állapotban hagyta ránk a birodalmat”. Minden tekintetben a békés megértést hirdette és azt vallotta, hogy békésen kell „leszerelni” az antant ellenszenvét. A hajszát folyton erősítették ellene, a német szélsőjobb oldali szervezetek. Még akkor is harsogtak ellene, amikor visszatért Genuából, ahol ő volt az egyetlen, aki valami pozitívumot mégis hazavitt magával, a rapallói szerződéssel. Ezt csakis az ő személyének köszönhetette Németország. Poincaré, a francia politika akkori reprezentánsa be akart masirozni Németországba, de mégsem merték Rathenau fellépése miatt. De azért mindenki rávetette magát, amikor Genuából hazatért. Stinnes, Helfferich és Ludendorff megkezdtek ellene a koncentrikus támadást és Berlin utcáin felharsant a horogkeresztes ének:

**Knallt ab den Walter Rathenau
Die Gott-verdamnte Judensau!**

Ez volt a németek „közhangulata”. Egy olyan nemzeté, amelynek nem volt semmi veszténivalója már, nem akart senkivel sem kibékülni, mert már — tudat alatt — csak az erőszakban bízott és minden európaikat, főleg a zsidókat kimondhatatlanul gyűlölték. A junkerek izgató beszédei, a tábornokok hazugságai megmérgezték a német fiataloságot. Kiadták a jelszót: **el kell pusztítani Rathenaut, a — nemzet ellenségét.**

MEGGYILKOLJÁK A NAGY ÁLLAMFERFIT

Öt hónapig volt külügyminiszter Rathenau, amikor „betelt a pohár”. Egy tábornok fia, aki 17 éves volt, egy korvettkapitány és egy hóbotos gimnazista, megcsinálták ellene az összeesküvést. Soha egy sorát nem olvasták, nem is tudták felmérni munkájának értékét és eredményeit. Elhitették velük, hogy bolsevik, hogy a nővére Radek Károly felesége és hogy az antanttal megállapodott a zsidók hatalomrajuttatására. Azt viszont nem tudták, hogy halála előtt egy héttel fel-emelte szavát a Saar-vidék németjeiért. Ők csak azt tudták, amit Helfferich mondott róla, azt, hogy Rathenau politikája számtalan embert döntött romlásba. Legalább is így vallottak az összeesküvők a bíróság előtt.

1922 júniusának ezekben a nehéz és

Az ardeali zsidóság legkedveltebb
találkozó helye Bucureștiben

KATZ orth. kóser **restaurant**
București, str. Carol 32. I. emelet

Perledon 24
LEI

Fogpaszta
Kellemesen habzó
Csodálatosan üdítő

Kapható Oradean:
PARFUMERIE, Str. Vlahuța 2
és
PARFUMERIE REGALA
Bul. Regele Ferdinand 3.

kinzó napjaiban történt, hogy egy katolikus pap jelent meg előtte és a gyónási titkok megsértésével elárulta, hogy egy fiatal ember azt vallotta neki, hogy ő van kiszemelve meggyilkolására. Rathenau nem sokat törődött ezzel. Tíz napig engedte, hogy titkos rendőrök vigyázzanak rá. De azért lázasan dolgozott tovább, hogy a génuai konferencia eredményeiből azt realizálja, amit lehet. Nem félt a haláltól. Hitt a fátumban. Nem bánta, ha mártír lesz belőle hazája szolgálatában. Egyik utolsó levelében azt írja: „Milyen élet az, amely csak egyenes vonalon halad? Minden igaz fájdalom gyönyörű. Most már úgy sincs sok hátra. A fáklya lassan elhamvad”.

1922 június 24-én reggel, amikor villájából a miniszteriumba hajtattott, lelövik a terrorfiuk. Gyáván, mint rejtőzködő vadászok, akik nemes vadra lesnek, töltött fegyverekkel, páncélos fedezet mögül támadják meg. Gépfegyverrel tüzelnek rája. Berlin megrázkódik, megérzi, hogy mi történt itt és mi veszett el. Egy millió ember vonult fel a temetésre. Soha még Németországban polgárembert így nem temettek el. Úgy helyezték örök nyugalomra, mint Róma egykor a halott császárokat.

HALÁLA UTAN

A nagy férfiú kimulása átmenetileg megerősítette a köztársasági Németország kormányát befelé, de a német külpolitika hangja megint követelőző és brutális lett. A franciák megszállták a Ruhr vidéket. A német iskolákban pedig tanítani kezdték, hogy Rathenau hazaáruló volt.

Halála után még megpróbálták politikáját folytatni, főleg Streseman, meg Marx és Luther kancellárok. Viszont tíz évvel halála után eltávolították azt a táblát, amelyet a merénylet helyén kegyelettel emeltek. Majd egy jelenlegi miniszter kijelentette, hogy akikről azt hitték, hogy gyilkosok, kiderült, hogy nemzeti hősök voltak. A jelenlegi kormány pedig babérkoszorút helyezett a gyilkosok sírjára.

VONATKOZASAI A ZSIDÓSÁGHOZ

Írásaiban sokat foglalkozott a zsidó kérdéssel. 1897-ben „Höre Israel” címen írt tanulmányt, amelyben közli a zsidó és német lélek közötti különbséget, ő az asszimiláció mellett tört lándzsát. 1917-ben „Eine Streitschrift vom Glauben”, amelyben a kikeresztelkedés gondolatával szembe helyezkedik, s ezt az álláspontját tudományos és érzelmi alapon is megindokolja. Mint külügyminiszter szimpátiájáról biztosította a zsidó építési munkát.

Most lett volna csak 70 éves Rathenau. De 15 év óta halott, mert a gyűlölet nem értette meg fenkölt lelkét, mert a germán barbárizmus és a zsidó esprit soha nem értette meg egymást és nem is fogja talán soha sem. Zsidó műveltának mártírja volt Walter Rathenau!

Az új szovjetalkotmány értelmében szabad vallásgyakorlatot engedélyeztek

A szovjetoroszországi zsidók pászkával való ellátásának kérdése.

London. A szovjetunio londoni nagykövete erősen megcáfolta azt a tendenciát, zusan kolportált hirt, mintha a szovjet kormány ez évben megtiltotta volna a pászkasütést. A máceszt épen oly mértékben fogják készíteni, mint az előző években. A híresztelést a szovjettel ellenséges viszonyban levő államok és sajtóirodák terjesztették.

Moszkvából is erősen demontálják a máceszsütéssel kapcsolatos tendenciózus reket és megerősítik azt az értesítést, miszerint pászkát épen olyan mértékben készíthetnek a zsidók, mint az előző években. Az új szovjetalkotmány értelmében szabad vallásgyakorlatot engedélyeztek és a pászkasütés megtiltása ellentétben volna az alkotmány megfelelő pontjainak intencióival. bizonyos, hogy ipari munkásoknak tilos pászkát sütni. A zsidók az állami sütőüzemben készíthetnek el a pászkát. A zsidó rabbik azt a kérést terjesztették a kormány elé, hogy engedjék meg nekik, hogy a szovjet rituális előírásaira felügyeljenek. Ezt a kérést a kormány elutasította azzal a motívummal, hogy állami intézménynél egy ilyen felügyelet nem megengedhető, de végül a döntést ez ügyben még nem hozták.

של פסח
Husvétí

fűszerárú

burgonyaliszt
csokoládé
palesztinai Schemen-olaj stb.
legolcsóbb napi árban kapható

Léb fivérek
CLUJ

TELEFON: 4-71

Pályázati hirdetmény

Nagyobb ardeali izr. hitközség másodkántori állásra pályázatot hirdet. Csak az értelemileg képzettségű pályázhatnak, akik megismerik a kórus kiképzését is vállalják. Ajánlatokat „Muzikális” jellegűre, lehetőleg fényképpel ellátva a „Népünk” kiadóhivatalába kérünk, honnan illetékes helyre továbbítjuk.

**Minden méter német posztó vérrel készül...,
Minden német árucikk mögött halálravált arcok mutatkoznak"**

— mondja Charles Edward Russel
a kiváló amerikai író és egyetemi tanár

Az Egyesült Államok százhuszmillió demokráciája a német kormányzat ellen

Newyork. Tévedés azt hinni, hogy Foirrelli La Guardia — Hitler-ellenes beszéde csak szórványos megnyilvánulás volt, melynek semmiféle előzménye nem lett volna, habár így is a világ legnagyobb városának polgármestere volt a „támadó” és ez elegendő lenne arra, hogy a legnagyobb figyelemmel kísérjük. (A beszédről és az ebből származó konfliktusról a „Népünk” részletesen megemlékezett már.)

A hozzánk érkezett amerikai lapokból most újabb részleteket tudunk meg a diplomáciai konfliktust előidéző beszéd körülményeiről és mindarról, ami jelenleg meghatározza a világ legnagyobb demokráciájának viszonyát Európa legerősebb reakciójával szemben. Mielőtt a pillanatnyi helyzettel foglalkoznánk, előbb visszapillantást kell vessünk néhány esztendő történetére. Amikor 1933-ban Hitler átvette az uralmat, nagy ellenszenvet váltott ki ez a körülmény az amerikai közvéleményben. Később azonban lényegesen enyhült az atmoszféra. Újabb kiéleződést a múlt év őszen lezajlott enőkválasztás okozta. Az amerikai közvélemény, amely csaknem zárt sorokban áll Roosevelt elnök mögött, nagyon indignálódott, amikor azt észlelte, hogy Németország aktíve be akar avatkozni az elnökválasztás kimenetelébe. Ügynökei egészen brutális módon dolgoztak Roosevelt ellen és nem ártallották azt hirdetni, hogy ne szavazzanak Rooseveltre, mert „zsidók veszik körül és zsidóknak adta el magát”. Ez újra németellenessé változtatta az enyhült hangulatot.

Michael Williams és Edward Russel beszédei.

Azon az emlékeztető meetingen, amelyen La Guardia elmondotta beszédét, számos nem-zsidó szónok támadta igen élesen a hitleri Németországot. Így előtte Amerika legnagyobb katolikus lapjának, a „Common Wealt”-nek kiadója Michael Williams beszélt, aki beszédében azt tanácsolta, hogy a washingtoni világkiállításon állítsanak egy pavillont, „az emberiesség és vallásszabadság” hirdetésére, s ez méltó válasz volna azokra a támadásokra, amelyek ezeket a nagyszerű eszméket Németország részéről érik.

Williams beszéde után következett Charles Edward Russel egyetemi tanár és híres író, aki hallatlanul éles hangon támadta a náciizmust és a következőket mondotta:

— Az átkozott náci-beastia (damnable Naci beast) dolgozik országunkban. Minden erővel azon kell legyünk, hogy kiirtsuk azt országunk területéről. Egyetlen amerikai sem szabad német árut vásárolnia. A németellenes bojkott országunk legnemesebb mozgalmainak egyike. Minden méter német posztó vérrel készül. Minden német árucikk mögött halálravált arcok mutatkoznak. Nem lehet a bojkott terén kompromisszumokról beszélni. Küzdenünk kell a német-amerikai kereskedelmi szerződés ellen.

Ehhez a beszédhez kapcsolódott be

következő szónok La Guardia, aki kijelentette, hogy az „emberiesség és vallásszabadság” hirdetésére építendő pavillon mellé a „borzalmak házá” is fel kell építeni, amely a „barnaing ignatikusait” mutatná be a világnak, „amely a világbékét akarja felforgatni, mert nincs vesztenivalója”. Russel bojkottfelhívása nem a zsidók érdeke, hanem minden demokratikusan é gondolkozó amerikaiak szent kötelessége.

a „Madison Square Garden”-i demonstráció.

Március 15-én tartották meg azt a hatalmas aranyu demonstrációt a „Madison Square Garden”-ben, amely kizárólag Németország ellen irányult és többszáz ezer ember vett ezen részt. Öt amerikai szövetségi állam (Florida, Arkansas, Maryland, Pennsylvánia és New-Yersey államok) kormányzó és 42 tagja az amerikai parlamentnek, valamint más előkelőségek kijelentették üdvözlő-írásaikban, hogy minden tekintetben azonosítják magukat mindazzal, amit a nagy meetingen határoznak a német bojkottal kapcsolatban.

A gyűlésen összesen 50.000 ember vett részt, amelynek körülbelül fele a „Madison Square Garden”-ben, a többi a szomszédos utcákban hallgatta a szónokokat. Az egyik szónok Hugh Johnson tábornok volt, aki Roosevelt elnök legszűkebb környezetéhez tartozik. Utána John Lewis szónokolt. Mindkét szónok a német bel- és külpolitikai irányvonal ellen szólalt fel, amely veszélyezteti a világbékét. Utána Stephen S. Wise szólalt fel, aki ama fegyvertelenül megvívott harcra szólítja fel Amerika közvéleményét, amely a bojkottban nyilvánul meg. Polemizált azokkal a német vezetőférfiakkal, akik támadták az USA politikáját. A világ közvéleménye lassankint ráeszmél arra, hogy igazságtalanság, elnyomás és fenyegetőzés a mai német politika alapja, s akármit is mondanak a mai német vezetők, senkisé fog rájuk hallgatni, mert régen egységes a világ felfogása tekintetben, hogy Hitler sem személyében, de mint politikus sem szatisziakcióképes.

Henry Béranger szenátor, a francia külügyi bizottságának elnöke táviratilag üdvözölte a gyűlést és büszke arra, hogy hazája 35.000 németországi menekültnek nyújtott új hazát. Ezután éleshangu rezolúciót fogadtak el.

A hangulatváltozás újabb bizonyítékai.

A legnagyobb amerikai sportszervezetben, amikor a múlt évben a berlini olimpiáson való részvételről esett szó, az elnök Mahoney lemondott az elnökségről, mert az olimpiád ellen volt. Brundage követte az elnökségben, aki ellátogatott Berlinbe az olimpiád előtt és ott annyira befolyásolták, hogy a részvétel mellett volt. Négy héttel ezelőtt új választás volt a nagy sportszervezetben, amelyen megbuktatták Brundaget és újra megválasztották Mahoneyt és éles németellenes rezolúciókat fogadtak el. Ma-

honeyt tulnyomó többséggel választották meg újra elnöknek.

Igy és ebből látszik, hogy az Egyesült Államok 120 millió demokráciája undorral és megvetéssel nézi mindazt, ami ma Európa közepén történik.

Dr Löwy Ferenc

targu-muresi főrabbi

érdekes hozzászólása az Uj Zrinyiász c. glosszáinkhoz

B. lapjuk folyó hó 19-iki számában megjelent „Uj Zrinyiász” című cikkükhöz kérem a következő megjegyzéseimet az igazság érdekében leközzölni:

A dr. Mandel-est nem „most napjainkban” történt, mert nevezett legalább 25 év előtt végkielégítéssel vált meg a szigetvári rabbiállástól. De bármi és bárhogy is történt, annak a rabbiszeminárium nem oka. Rabéni Gerson „Meor Hagolá” (a gálut világossága) a X. század legnagyobb rabbinikus tekintélye bizonyára nem rabbiszemináriumban tanított, s fia mégis kikeresztelkedett. (Hét helyett tizennégy napot ült utána gyászban, de a tényen ez nem változtat.) Ibn Ezrának fia pedig mohamedánna lett, pedig egész bizonyosan nem a szeminárium szellemében nőtt fel. Spanyolországban, de másutt is előfordult, hogy rabbiból hittérítő keresztény pap lett, de a zsidóság azért zsidó maradt. Lichtenstein, tápiaszlelei rabbi, ki mint misszionárius működött s végül nyíltan is kikeresztelkedett, a pozsonyi rabbiiskolából került ki, de ezért senki sem gyanúsította meg a jámbor pozsonyi rabbit. És végül éppen a „Népünk” írta meg nemrég, hogy egy volt rabbi, kitűnő talmudista, ki egy jámbor orth. rabbi veje volt (nevét nem tudom, nem tartottam érdemesnek megjegyezni), román ortodox vallásra tért át és a „Porunca Vremii”-be írt zsidóellenes cikkeket, de senkinek sem jutott eszébe ezért a jesivát, az a jesiva szellemét okolni. Különben dr. Mandel, mielőtt a rabbiszemináriumba lépett, négy évig a nagyhirű és jámbor Rabbi Eleazár Löw ungvári rabbinak volt „házi bócher”-je. De nem folytatom, mert még Móse Rabbénu unokájáról, Jónatánról is kiderül, hogy bálványimádóvá lett és pogány templomot építtetett, melyet utódai évszázadokon át iennartartottak. Ez nem titok, meg van írva a Sótím (Bírák) könyvében ^{10/300}-ban és Rási, a legnagyobb bibliamagyarázó igazolja, hogy ez csakis így értendő. Pedig ez a Jónatán a legjobb zsidó szellemben, Móse Rabbénu és fia, Gerson szellemében nőtt fel. Nem is kell az ilyesmit nagyon tragikusan venni. Tiszta szerencse, hogy a zsidóságra alkalmatlan elemek kiválnak a zsidóságból, mert míg benn vannak, olyanok, mint a kórokozó a szervezetben, ha pedig akármi módon kiváltak, úgy többé kárt nem okoznak. Lehet, hogy ez sokszor fájdalmas, kellemetlen, de sohasem ártalmas.

A budapesti rabbiszemináriumtól országhatár választ el bennünket; se okunk, se jogunk dolgozba beavatkozni. Amely hitközségnek nem tetszik, ne vegyen onnan kikerült rabbit; akinek nem tetszik, ne forduljon vallásügyi kérdésben az olyan rabbihoz, ne hallgassa meg prédikációit, ne olvassa könyveit, ne vegye igénybe támogatását, ne fogadja el adományát. De generalizálni, egynek tényleges vagy képzelt bűnéért vagy hibájáért az összességet meg- és elítélni zsidóknak kellene legkevésbé, hiszen ezt Hámán tette, az ő követői teszik és emiatt szenved ma is a zsidóság. Vöheemesz vöhasólóm ehovu! Az igazságot és békét szeressétek — int a szentírás!

Dr. Löwy Ferenc,

PALESZTINA

A tizenkettedik óra

Ujra azt kell mondjuk, amit az elmúlt évben írtunk: bámulatosan imponáló az az önmegegyezés, amellyel a palesztinai zsidók viseltetnek az új terrorhullámmal szemben, amely már annyi zsidó áldozatot követelt. Pedig, amint a héber lapok írják: ütött a türelem tizenkettedik órája. A palesztinai zsidóság nem bírja és nem is bírhatja tovább idegekkel, hogy ne legyen egyetlen pillanat sem, amikor ne kellessen féljen attól, hogy nem-e dőli belé törét egy örült arab, vagy valahonnan egy revolvergolyó irányul feléje és átüti Palesztináért, a zsidó jövőért, családjáért aggódo szívét. Ujra gyilkosságok, újra rablások. És Jeruzsálemben, ahogy leszáll az este, mindenkinek be kell húzódnia lakásába, mert ostromállapot van. S felmerül a kérdés, miért? Mert egy terrorhorda működik, olyan területen, ahol állítólag angol közigazgatás van, angol haderők állomásoznak, ahol világpolitikai fontosságú érdekek fűződnek ama kicsiny földdarabhoz, amelyhez annyi zsidó vér tapad, annyi zsidó álom és remény kapcsolódik.

A kések ölnek, a revolvergolyók süvitenek, a bombák robbannak és a tettesek nincsenek sehol. Ha Londonban, a nyolcmillió világvárosban történik egy gyilkosság, akkor a Scotland Yard rövid néhány órán át elfogja a gyilkost. De Palesztinában, a primitív arabok között megállana a tudománya az angol rendőrségnek és az angol katonaságnak? Nem hinnénk! Hát akkor micsoda furcsa és gonosz játékot űz zsidó vérről és zsidó vagyonnal az állítólag olyan megerősített és zsidó érdekekért sikraszálló brit nagyhatalom?

Daniel Oliver, a Libanonban lakó angol quekkár, aki már régen foglalkozik a zsidó-arab ellentétek okainak kikutatásával, nyíltlevelet intéz az arabokhoz, amelyben a terrorakciók azonnali beszüntetésére hívja fel nyomatékosan figyelmüket, mert ha nem, úgy az a szimpátia, amelyet angol körökben élveznek az arabok, teljesen elvész majd. Ir a quekkár arról az aljas gyilkosságról, amelynek a bet-schan-i zsidó orvos esett áldozatul. Megemlíti azt is, hogy a bagdadi arab körök a béke mellett vannak, sőt állítólag a régi felkelővezér, Kawkadji is, aki a múlt évben a felkelők vezére volt, szintén rosszálja az újabb terrorhullámot.

A zsidó lapok, de még az angol „Palestine Post” is azt írják, hogy a polgári közigazgatást vegyék át a katonák, mert akkor talán több eréllyel fogják tudni megakadályozni az újabb akciókat. Azt is írják, hogy talán a legutóbbi véres szombat ugyanolyan dátum, olyan katasztrófális események kiinduló pontja lesz, mint volt 1936 április 19-ike.

Csödöt mondott az angol kolonizációs politika Palesztinában? Ami eddig évszázadokon át bevált a világ minden részén, az épen most és épen Palesztinában fog csődöt mondani? A világ zsidóságát nem érdekli, hogy vajjon elvesztik-e a világ egy részének szimpátiáját az arabok, ha tovább gyilkolnak. A zsidókat nem érdekheti, hogy vajjon mit fog ehez szólni az angol királyi bizottság? A zsidókat nem érdekli, hogy mennyire érdeke az angol világimpériumnak a zsidó-arab ellentétek szitása. A világ zsidóságát és főleg Palesztina zsidóságát csak egy érdekli: tud-e és akar-e gátat vet-

ni ezeknek a gázságoknak az angol kormányzat rendőri és katonai segédletével? Igen, vagy nem? Mert ez már kibíratatlan, ez megszegyenítő, hogy békés és ártatlan emberek vére folyjon nap mint nap. A zsidók türelme is fogytán van. Mi lesz, ha kikerülnek a zsidó fegyverek is rejtekükből és véres polgárháboru színhelye lesz az ősi föld? Ugy érezzük, hogy ütött a tizenkettedik óra! Ugy érezzük, hogy ez így nem mehet tovább. Azt kell mondjuk, hogy inkább legyen polgárháboru, inkább dőljön el egyszerre a véres színjáték, minthogy naponta érkezzenek szomorubbnál szomorubb hírek a megszentelt és vérről ázott földről.

Öt új áldozat

A legutóbbi arab támadások öt áldozatának nevei: Slomo Gafni, a 28 éves lengyelországi származású ifju, Henoch Metz 21 éves német menekült, a Kelet-Galiciából bevándorolt Gedalje Beller 36 éves, a 33 éves Mose Zalmen Ben Sasson és az ötödik: a Galilban született 28 éves Jehuda Eljovits, aki egy jawnielbeli kolonista fia.

Gafni és Metz nyájörzök voltak, akiket a felváltásukra érkezett zsidó pásztor talált megölve Nazareth és Nahalal között. Testükön számos halálos szurás éktelenkedett és 400 juhot számláló nyájukat a gyilkosok elhajtották. A kettős gyilkosság után rádió útján is nyomozott a rendőrség és 1000 font vérdíjat tűzött ki a gyilkosok fejére. Repülőgépekkel is kutatták a gyilkosok nyomát és az elhajtott nyáját.

A másik három áldozatot három különböző helyen és időben gyilkolták meg. Ennek dacára bizonyosra veszik, hogy egy banda tagjai gyilkolták meg a szerencsétleneket. A kolonisták hiába siettek rögtön segítségükre, nem tudták a gáztettet megakadályozni. A gyilkosságtól nem messzire egy cipőt találtak, amely az egyik gyilkosé lehetett.

A szíriai-palesztinai határt lezárták, hogy a gyilkosok szökését megakadályozzák. A határrendőrséget megerősítették.

A Kfar Hachires kolónia lakói azért vannak felháborodva, mert a gyilkosság jelentése után, három órával később jelentkezett a rendőrség a tett helyén s e késedelem folytán sikerült a gyilkosoknak kerekét oldani. Két arab pásztor letartóztattak a gyilkosságban való részvétel címén, de eddig nem sikerült a tettet rájuk bizonyítani.

Rendkívül nagy az elkeseredés a zsidóság körében

A legújabb öt gyilkosság rendkívüli elkeseredést váltott ki a palesztinai lakosság körében. A „Dawar” vezércikkben utaloznak az ellen, hogy a zsidók a kormány lagymatag politikája következtében „törvényen kívül” érezzék magukat. A biztonságukról nem gondoskodnak, sőt még azt sem engedik meg, hogy önmaguk lássák el biztonsági intézkedésekkel a kolóniákat. A Kfar Hachores kolónián, ahol a két pásztor megölték és nyájukat elrabolták, néhány nap-palezelőtt azzal a kéréssel fordultak a kormányhoz, hogy küldjön ki négy segédrendőrt, mert a közbiztonsági állapotok megkivánnák ezt. A kérést elutasították. Mennyi zsidó áldozatnak kell még lenni — kérdi a „Dawar” — amíg a kormány ráeszmél a helyzet tarthatatlanságára?

A többi zsidó lapok is a legnagyobb keserűséggel írják az arab terrortól. Hírokozhatnak arra, hogy a hivatalos sztrájk megszűnése óta 17 halálos áldozata van az arabok merényleteinek s ezenkívül arab keresztények is áldozatul estek, többek között Sluga lengyel keresztény munkás is.

A főmufti visszaérkezett Jeruzsálembé

Haj Amin el Husseini főmufti, aki mekkai zarándoklaton vett részt és köztárgyalta Ibn Szaud hedzsászi királlyal Bagdadban a Gházival, visszaérkezett Jeruzsálembé. A főmufti tárgyalásairól írják még a lapok, tény az, hogy visszatérkezésével kieleződött a helyzet és a terrorakciók színhelyévé vált az ország, palesztinai zsidóság önvédelemre felkeltetén várja az elkövetkező súlyosabb napokat.

A tiberiaszi nyugtalanságokkal kapcsolatosan, amelyben aktív részt vettek a tekintélyes arabok is, a kerületi kormányzó: Sidky Tabarrit, a helyi arab nemzetizottság elnökét, Ramallah-ban való találkozására és 200 font pénzbírságra ítélték. Ez garanciát kell képezzen arra, hogy jövőben hasonló akcióktól távol tartja magát. Tabarrit a tiberiaszi események főszereplője.

Általános zsidó tüntetősztrájk készül Palesztinában

Jeruzsálem. Mértékadó körök véleménye szerint rövidesen a zsidóság tüntető tiltakozó sztrájkot fog proklamálni tiltakozásul a kormány gyengesége ellen, amelyre, hogy az arabok terrorakciója utat nyitott a zsidó vérdíjazás és máris súlyos vérdíjazások követeljen. Különösen az utóbbi napokban erősödött az arabok terrorja, amely részben kívül elkeseríti a jisuv lakosságát.

Mit követel a palesztinai zsidóság? A zsidó vezetőférfiak tárgyalásokat folytattak Észak-Palesztina kerületi rancsnokával: Keith Roach őrnaggyal, melyről a következő részleteket közlik: zsidó vezetőférfiak az ostromállapot elhárítását kérték a kerületi kormányzóktól, hogy a zsidó élet és vagyonbiztonság helyreálljon. Keith Roach kijelentette, hogy megérti a felzudulást és elkeseredést, amely a zsidó körökben lábrakapott és maga is molynak tartja a helyzetet és ígéretet tett, hogy érintkezésbe lép Dill tábornokkal a rend helyreállítására vonatkozó intézkedések megtételére véget.

Szedjera, Micipah és Rospinoh kolóniákra is lövöldöztek az arabok, de a telepések elkergették őket. Kfar Tabor kolóniának egyik házából titokzatos módon loptak hat fegyvert és a hozzávaló muníciót, amit a kormány bocsájtott a telepések rendelkezésére. A rendőrkutyák egy, a kolóniához közellevő sátorhoz vezették a hat fegyveres embereit, ahol egy arab ör lakik. A sátorban valóban megtalálták a hat fegyvert és a muníciót. Valószínűleg az Alsó-Galiliában garázdálkodó arab terroristák megakadályozták a kolóniát és azt akarták elérni, hogy ne legyen municiójuk és fegyverük, amikor a támadást végrehajtják.

A hitközségi adókat ezentúl is behajtatni közigazgatási uton. Bucuresti. Munkaügyi bizható helyről nyert információink szerint a kultuszminisztérium intervenciójára, a közigazgatási uton lehet behajtatni a hitközségi adóban hátralékos hitközségi tagok tartozását. A rendelkezés lényegesen megkönnyíti a nagy hitközségek bíráskodását, mert ezáltal sokszázezer leit kitévő levőség, amely eddig csak papíron volt, most behajtható vagyonérték lesz.

Minden ember legfőbb kívánsága:

a testi és lelki egyensúly. Egészséges ember az, akinél az akarat, a belső ösztön és az erkölcsi világrend harmónikus összeműködéséből alakul ki. Akár előre megfontoltan, akár pillanatok behatása alatt cselekszik, a belső erkölcsi én és a belső ösztönvilág kívánságait egyaránt respektilják és így egészséges kompromisszumokra képes. A mai embertípus lelkének felnagyított kivetítése a kor szellemét tükrözi viszi a szellemi követelések elé állítja az egyént, ami összemorzsolja az életvitelnek ösztönös és eszményi háztartását. Lelki konfliktusokat idéz elő (parapatiás neurozisek), a betegségek sorozatát teremti meg. Elsősorban emésztési zavarok, hányinger, szédülés, álmatlanság, fejfájás, máj-, vese-, epebajok lépnek fel.

A világhírű amerikai Gastro D. a vegetatív idegrendszeren keresztül, tehát mondhatni a lélek idegrendszerén keresztül hat az emberi szervezetre, egyensúlyba hozza a megzavart idegpárokat. Tehát érthető, hogy neves klinikusok, mint egyik legkiválóbb gyógyszeres emlitik. Tapasztalati tény, hogy 10-15 éves idült gyomorbeteg esetében rövid Gastro D. kezeléssel a legkitünőbb eredményeket mutatják ki.

Gastro D. kapható az ország összes gyógyszerészeiben és drogériáiban, vagy postán megrendelhető 150 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerésztárában Bucuresti, Calea Victoriei 124.

— Az Acmai visszakerül a Brit Hanoar Hamizrachi szervezetbe. Cluj. Szombat este melavedemalke ünnepség volt a Poale Hadati helységben, amelyen résztvett a Brit Hanoar Hamizrachi és az Acmai, vagyis akik annakidején disszidáltak. A központ részéről Just Mose vett részt az ünnepségen. A két frakció közötti béke helyreállítását Aron Dávid, a Brit Hanoar Hamizrachi cluji elnöke és BH. executive tag kezdeményezte. Megnyitó beszédében kiemelte a béke szükségességét. Az estélyi ünnepi szónoka Weisz Leopold volt Jibauról, aki a közönség elragadtatása mellett tartotta meg talmudi citátumokban bővelkedő nagyszerű beszédét. Ezután az Acmai nevében Nussbaum szólalt fel, aki szintén a béke érdekében szólalt fel. Ezután dr. Rosenfeld Salamon szólalt fel, majd Klein Eljahu tanár beszélt, aki most először vett részt ilyen gyűlésen a szakadás óta és ő is fulmináns beszédében tört lándzsát a béke mellett. Ezután Briszk Lajos tartott beszédet a töle szokott kitérő elokvenciával és bölcsességgel. Briszk után Just Mose, a Brith Hanoar Hamizrachi elnöke szólalt fel, aki nagy figyelem mellett tartott nagyszabású beszédet, amelyben a béke mindenekfelett való fontosságát fejtegette. Aron Dávid elnök zárszavával végződött a nívós ülés, aki azt proponálta, hogy azonnal kössék meg a békét megfelelő megállapodás alapján. A szombat esti cluji összejövetel nagy jelentőségű a B. H. H. további fejlődése szempontjából és e téren valamennyi szónoknak nagy érdeme van, mert vége helyreállítja a végleges békét a frakciók között.

x Egy új találmány a rádiózás terén. Amerikai szakörök érdekes rádiótalálmányról adnak hírt. A rádiózás mindeztideig azon nagy hátránnyal jár, hogy a hálózati zörejek az igazi üzenetet teljesen lerontották. Amerikában konstruáltak egy, a konnektornál nem nagyobb szerkezetet, mely minden különösebb szerelés nélkül a készülék dugasa és a konnektor között lezárva. Az eredmény állítólag bámulatos, ugyanis a hálózati zörejek feltűnően redukálódnak úgy, hogy zavarok esetén is kellemes rádiózás lehetséges. — Azonkívül a rádió áramfogyasztását jelentősen csökkenti. Ez a készülék Amerikában óriási népszerűsége tett szert. Kíváncsi volna, ha ez az értékes találmány mielőbb nálunk is elterjedne, hogy ezáltal megajtsa és olcsóbbá tegye a rádiózást.

Kaszával jöttél csuf halál hozzám.
Kár volt a fáradságért, itt a Hória ám.

A csehszlovákiai új cionista szervezet tiltakozó távirata az angol gyarmatügyi miniszteriumhoz. A csehszlovákiai N. Z. O. új cionista szervezet (Jabotinsky pártja) táviratot küldött a londoni gyarmatügyi miniszteriumhoz a következő szöveggel: „Az új cionista szervezet csehszlovákiai országos tanácsa, 37.000 zsidó szavazója nevében legerélyesebben tiltakozik a palesztinai zsidók ellen irányuló újabb gyilkosságok miatt és kéri az arab terrorbandák leszerelését, a zsidó önvédelmi csapatok szabad megszerzését, a gyilkosok kíméletlen megbüntetését és az anticionista brit tisztviselők azonnali elbocsátását.” A tanács ama véleményének ad kifejezést, hogy a nyugalom csak abban az esetben áll helyre, ha maradéktalanul teljesítik azt a kötelezettséget, amelyet a mandátum a brit kormányzatra ró. Csak ilyen teljesítő politika alkalmas arra, hogy Nagybritánia presztízsét helyreállítsa a zsidó tömegek szemében. A zsidó nép sohasem mond le ama jogáról, hogy a zsidó államot felépítse a Jordán mindkét partján, hogy felépítse Erec Izraelt, amelyet örök időkre nekünk adott az Örökkévaló és a történelmi igazság.”

— Újabb áttak a német zsidók vagyona ellen. (Berlin.) A német sajtó újabb törvénytervezetről emlékszik meg, amelyben az ingatlanok vételét és eladását fogja szabályozni Németországban. A hír nagy izgalmakat kelt a német zsidóság körében. A zsidó háztulajdonosok és földbirtokosok attól félnek, hogy a törvény különösen ellenük irányul. A kisebb vidéki városokban a helyi nemzeti szocialista hatóságok nyomására a zsidók megkezdtek ingatlanaik áruba bocsátását, természetesen nevetségesen olcsó áron és lassankint a nagyobb városok felé gravitálnak. A nagyobb városokban viszont, mint például Berlinben és Frankfurtban a zsidók nem adják el házaikat, mert ha eladnák, akkor „kivándorlásra gyanúsak” lesznek és akkor huszonöt százalékát le kell adják tőkéjüknek, mint menekülési adót. Rendkívül sok zsidónak egyetlen kereseti forrása házuk jövedelme. — Ezzel egyidejűleg még a következőket jelentik a német zsidóság elleni újabb rendszabályokról. Elrendelték, hogy mostantól kezdve zsidó gyűlések, előadások, koncertek kizárólag zsidó középületekben tarthatók, így csak zsinagógákban, Bnei Brit házakban stb. — Vidéki városokban bojkottált orvosoknak tilos mostantól kezdve nagyobb városokba költözni és ott praxist folytatni. — A birodalmi filmkamara legutóbbi ülésén bejelentették, hogy a filmszakmában egyetlen zsidót sem foglalkoztatnak már a német birodalom területén.

— Eljegyzés. Frajnovits Helénköt (Oradea) eljegyezte Farkas Adolf (Farcasa.) (Minden külön értesítés helyett.)

— Egy bécsi főrabbi halála. Wien. A napokban hunyt el 78 éves korában Mayer Mayersohn főrabbi. Harmincegy éven át töltötte be az egyik bécsi rabbiállást és sok éven át a Bészdin elnöke volt. Őt év óta kizárólag a polnisch-templomban tevékenykedett. Annakidején résztvett a kattovitzi kongresszuson, amelyen Leon Pinsker elnökölt és egyideig a Mizrachi kötelekébe is tartozott. Az utóbbi években több ízben volt Palesztinában, ahol veje: prof. dr. Braver a tanítói szemináriumban tanít. Az elhunyt nagy Talmud-autoritás volt. Temetésén résztvett a bécsi hitközség egész előjárósága és sok-sok ezer ember.

— Mit mondott Lord Snell a Mizrachi londoni bankettjén? (London.) A napokban tartotta meg a Mizrachi 35 éves fennállása alkalmából bankettjét, amelyen többek között részt vett Lord Snell is, aki nagy beszédet is tartott. Lord Snell volt az, aki tagja volt a Shaw-bizottságnak, amely annakidején az 1929. évi zavargások kivizsgálását végezte és ennek kapcsán kisebbségi véleményt terjesztett elő. Lord Snell mostani beszédében részletesen foglalkozott az arabok és zsidók viszonyával. A szellemi kapcsolatokat nem ápolták eléggé az arabokkal és a cionisták között is helyre kell álljon a szent béke. Az „otthon” fogalmát is részletesen kifejtette a lord, amely azt jelent, hogy az ember ur kell legyen a saját házában. Dr. J. H. Hertz, angol birodalmi grandrabbi is felszólalt a banketten és a Jabotinsky által ajánlott kerekasztalkonferencia megtartását proponálta és helyeselte. Végül hangoztatta, hogy a zsidó nép örökéletiségének legnagyobb biztosítéka a Tóra és ez kell vezérmotívuma legyen a palesztinai országépítésnek is.

A lugoji izr. hitközség vasárnap, f. hó 14-én kulturdélután rendezett. Vendéglátó Mórítz Geiger volt Timisoaráról. Előadása „Das Judentum vor der königlichen Kommission” a legmesszebbmenő tetszést váltotta ki. A kulturdélután kiemelkedő eseménye volt egy arany diploma átnyújtása Huszár Vilmos urnak és nejeének. Huszár Vilmos ur városunk zsidó társadalmának egyik kiemelkedő alakja, aki jótékonykodásával valóban kiérdemelte a „város legjobbj szívű embere” címet. Áldásos zsidó tevékenységét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a Chevra Kadischa a most lezajlott közgyűlésén negyedszer választotta meg elnökének.

Hét-ről-hét-re

Páris. Az a francia kereskedelmi bizottság, amely nemrégiben Palesztinát meglátogatta, Max Hymans elnök kivételével, aki közben más keleti államot is beutazott, visszatért Párisba. Albert Bernard helyettes elnök kijelentette a lapok munkatársainak, hogy még sokat lehetne tenni a francia-palesztinai kereskedelmi kapcsolatok kiépítésére. A palesztinai piac még nem nyert olyan jelentőséget a francia kereskedelemben, amilyet megérdemel. A francia export számára nagyon kedvező kilátások vannak.

Hága. A hollandiai Keren Hajjesod akcióra a múlt évben 2000 jegyzés történt, 42 százalékkal több mint 1935-ban. Márciusban újabb akciót kezd a K. H. A gyűjtési akcióban tevékeny részt vesz a Wizo és a németalföldi ifjúsági cionista szervezetek. Külön jelentőséget kölcsönöz az ezévi akciónak, hogy Kurt Blumenfeld Jeruzsálemből Hollandiába érkezett. Résztvevett a rotterdami, amsterdami és hágai gyűléseken. Blumenfeld részletesen megvilágította a jelenlegi helyzetet Palesztinában és az akcióban való intenzív részvételre hatalmas erővel fogja előbbre vinni Hollandiában a Keren Hajjesod ügyét.

Berlin. A köblenzi „Nationalblatt” hetilapja közli azoknak neveit, akik ma is zsidó orvosokkal kezelik magukat. Neveiket, foglalkozásukat és lakásukat is közli. — Dortmundban egy 51 éves zsidó embert két évi fogházra ítélték fajgyalázás miatt. — Nürnbergben két év és három hónapra ítélték egy embert fajgyalázás miatt. — Breslauban három évi fogházra ítélték hasonló bűncselekményért. — Karlsruheban egy 56 éves aszonyt ítélték el három hónapra, mert megsértette a fajvédelmi törvényt. Düsseldorfban egy zsidó orvost ítélték el két évi fogházra és polgárjogainak három évi felfüggesztésére, szintén fajgyalázás miatt.

Antwerpen. Az Agudasz Jiszróel világszervezet executívája ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a harmadik Knessis gadauloh-t, amelyet 5697 eluljában akartak Jeruzsálemben megtartani, nem ott fogják rendezni, hanem egy európai államban, valószínűleg Csehszlovákiában.

Róma. Az örök város tanácsa elhatározta, hogy egyik utcáját Cezare Lombrozo-ról, a híres antropológusról és pszichiáterrel fogja elnevezni, a nagy zsidó tudós születésének 100-ik évfordulója alkalmából.

Szofia. A bulgáriai zsidók központ konzisztóriumá rendkívüli ülésen úgy határozott, hogy az antiszemitizmus elleni akciót egy különleges bizottságra bizza. Ezenkívül elhatározták, hogy egy héber tanítói szemináriumot létesítsenek és a zsidó iskolahálózat kiépítésére egy kulturális alapot létesítsenek.

London. Márcus 11-én tartott alsóházi ülésen Crowder képviselő kérdést intézett Sir John Simon belügyminiszterhez, amelyben azt kérdezte, hogy tudomással bír-e a kormány arról, hogy németországi nem-árja gyermekeket Londonba hoznak tanulmányaik folytatására, ami azt jelenti, hogy idővel ezek konkurenciát fognak képezni. Sir John Simon azt válaszolta, hogy összesen 92 ilyen gyerek tanul az angol iskolákban és garanciákat kapott arra nézve, hogy tanulmányaik befejezése után eltávoznak az országból. A belügyminiszter igazolta, hogy ezeknek a gyermekeknek adott beutazási engedélyt. Amikor a képviselő ezután megkérdezte, hogy az ezt intéző bizottságnak, ha elfogy a pénze, milyen intézkedéseket tesznek, azt válaszolta a miniszter, hogy erre nézve is történtek biztonsági intézkedések.

Jeruzsálem. A Tel-Aviv melletti Hatikva városrészre lövéseket adtak le, a szomszédos jaffai arabnegyedből ismeretlen tettesek. — A haifai rendőrségi épületre bombát dobtak. Egy arra haladó arab nő megsebesült. — Jaffa és Tel-Aviv között a közlekedés teljesen normális. — A rendőrség letartóztatott egy arabot, akit azzal gyanúsítanak, hogy ő ölte meg Jehuda Leib Schneursohnt, aki tudvalevőleg a Siralom falához készült menni szombatn reggel, amikor egy arabsikátorban ismeretlen tettesek rálőttek. A Hadassa kórházba szembesítés végett bevitték egy arabot, akit Stanislaw Sluga lengyel munkás felismert, mint támadóját, aki a Ness Ciona mellett padesben megtámadta. Sluga állapota különben nagyon súlyos és hosszas szenvedés után időközben meg is halt. — A kormány betiltotta egy hétre a „Haarez” megjelenését, mert erőlyes hangon kritizálni merete a kormány lagymatag politikáját az új terrorakcióval kapcsolatosan. Ugyancsak egy hétre tiltották be a főmuffi lapját is, az „Al Liwaat” mivel uszító cikket közölt a zsidók ellen. —

Weizman beszéde a palesztinai helyzetről

London. Dr Chaim Weizman, a cionista világszervezet elnöke nagy beszédet tartott egy whitechapelbeli gyűlésen, amelyben a legutóbbi palesztinai eseményekre is kitért és a királyi bizottság munkájáról is megemlékezett.

— Meg vagyok győződve arról, hogy Önök valamennyien azt várják tőlem, hogy megmondjam, mi fog a legközelebbi jövőben következni. Szívesen megmondanám, — ha tudnám. Jelenleg az egész ügy a királyi bizottságtól függ, a bizottság tagjainak szívében, agyában van elraktározva. Hogy ők mit gondolnak, azt nem kutathatom, mert ha megtenném, akkor a könnyelmű jóslások hinarjába kerülnek. Két-három hónapon belül minden tisztázódni fog. De egy bizonyos, bármi is történjék, munkánkat egy pillanatra sem fogjuk abbahagyni.

— Jelenleg nem mennek simán az ügyek Palesztinában. És ez — sajnos — elég gyakran előfordul. A zsidóság körében mindig felmerülnek tervek, amelyek arra irányulnak, hogy újabb zsidó területeket keressenek. Vannak bizonyos körök, amelyek folyton „világterképet tanulmányozzák. Ez az „országkeresés” intenzívítésében mindig attól függ, hogy mi a pillanatnyi helyzet Palesztinában. Mivel nem mehet minden zsidó Palesztinába, helyes, ha kiutat keresnek. De egy pillanatig se gondoljanak arra, hogy egy újabb „nemzeti otthont” találjanak olyan földterületen, amely pillanatnyilag türesen áll. Egy hasonló értékű településhez, mint amilyen Palesztina, nem csupán pénz kell. Az építéshez szükséges még egy olyan hajtóerő, melyet csak egy ideál fűlhet. És ezt más földterület nem biztosíthatja, csak Palesztina. A varsói, whitechapelbeli, newyorki zsidó tömegeket nem lehet mással lelkesedésre bírni, csak a Palesztina gondolattal.

Beszéde további részében Weizman dr elítélte azokat, akik „jó idő esetén” a cionizmus barátainak mondják magukat és az eredményt attól teszik függővé, hogy mennyi a certifikátok száma.

Hát hogyan mondhatjuk, hogyha a certifikátok száma, mondjuk 50.000, akkor „jó ország” Palesztina, ha pedig csak 50.000 certifikátot kapunk, akkor kisebb értékű lett Palesztina? Egy a fontos: hogy minél több ember kerüljön Palesztinába. Mert lényegében az a fontos: és az a zsinórmérték, mennyire sikerül a zsidó civilizáció építőmunkája és a zsidó jövő kiépítése Palesztinában.

— Szabadságolják a zsidó katonákat a pészachi ünnepre. București. A hadügyminiszterium 25830/937 számú március 19-iki rendeletével szolgálatmentességet biztosít a pészachi ünnep első két és utolsó két napjára valamennyi zsidóvallású katonának. Felhívjuk az összes hitközségeket, hogy járjanak el idejekorán az illetékes parancsnokknál, hogy a katonai szolgálatot teljesítő zsidó ifjúság ezeken a napokon valóban élvezze a miniszterileg biztosított szolgálatmentességet.

— 30.000 zsidó teljesít majd szolgálatot a török hadseregben. (Konstantinápoly.) A legújabb véderőtörvény értelmében mindkét nembelieknek 16 és 65 év között katonai szolgálatot kell teljesíteni és ezáltal 30.000 zsidó tartozik a török hadsereg kötelékébe. 1300 zsidó iskolásleányt katonai kiképzésben részesítenek. Az iskolákban minden hétfőn zászló alá hívás történik, amikor is minden egyes diáknak és tanítónak meg kell esküdni, hogy ha kell, életüket is szívesen áldozzák hazájukért.

AZ EGYSZERŰ BOLOND

Egy zsidó vándorkoldust a pészachgabon felügyeletével bízták meg az örlető malmában.

Azt cselekedte, hogy mások kosarából szedte a gabonát s a maga kosarába rakta. Végre azt mondta neki a malmos:

— Mit csinálsz te itt?

Az így válaszolt:

— Én bolond vagyok.

— Hát akkor mért nem szeded ki a magad kosarából a gabonát s mért nem rakod azt át a más kosarába?

— Mert én egyszerű bolond vagyok, felelt az ajrach — ha azt tenném, amit mondasz: dupla bolond lennék.

A malmos föl kacagott s futni engedte vándorkoldust.

HALALMEGVETÉS

Egy ajrach a fukar tüvekök asztalán ebédelt.

Leveshust találtak s az ajrach mohó vágygal vette ki egyik darabot a másik utalából.

Azt mondta neki a mérgező tüvekök:

— Ajrach, ne egyél annyit, aki annyifal, menthetetlen gyomorbajt szerez s te kell hálnia.

Az ajrach egy pillanatra szünetet tartott a falásban, aztán a kezét tördelve, így szólt a tüvekökhöz:

— Légy gondozója szegény, árvaságú családomnak. A jó szivedre bízom a leségemet és a gyermekeimet.

És tovább falatozott rendületlenül, habmegogetéssel.

A JÁMBOR A VALLASTALAN HÁZÁBAN

Egy vallásos ember a pogány gabe házba érkezett, imádkozni akart, s megkérdezte házigazdájától:

— Merre van a házadban a Mizrach? Imádkozni szeretnék.

— Nem tudom, — válaszolt a gabe — csak hat hónap óta lakom a házamban.

ELŐBB JÖVÖK ÉN!

Egy zsidó örülten kiabálja Berlin utcáin végig:

— Erst komm ich, dann kommt Hitler.

Végre előkerül egy rendőr:

— Was schreien Sie da?

A zsidó rendületlenül kiabálja:

— Erst komm ich, dann kommt Hitler.

— Aber, Mensch, dass ist doch eine leidigung.

— Nein, das ist die Wahrheit.

— Wieso?

— Ich heisse nämlich Heil.

TITOKBAN...

A hitközségekben az a szokás, hogy március 1-én az ünnepek előtt a hitközségi tagok ajándékokat küldtek a rabbinak.

Egyszer egyik nagy hitközségben ünnepek előtt a rabbinak megfájdult a foga és elment a fogtechnikushoz, hogy húzza ki. Mikor a fogtechnikus kihúzta, a rabbi fizetni akart, de a fogtechnikus így szólt:

— Rabbi, fogadja el tőlem ezt a pénzt az ünnepi ajándéknak.

— Nagyon köszönöm, — szólt a rabbi — de arra kérem, tartsa titokban, mert ha a többiek megtudják, mind ki akarja megragolni egy-egy fogamat húzni.